25-409

Eina kartą per mėnesį | 1943 m. | XXIV METAI

Nr. 7-9 | Liepos-Rugpjūčio-Rugsėjo mėn. | Nr. 7-9

LIETUVIŠKOJI MEDICINA

MEDICINOS MOKSLO, PRAKTIKOS IR GYDYTOJŲ PROFESINIŲ REIKALŲ LAIKRAŠTIS

Redakcinė Komisija:

Med. d-ras K. Grinius, prof. med. d-ras V. Kanauka ir med. d-ras J. Staugaitis.

LEIDĖJAI:
Liet. Sveikatos Valdyba ir V. D. Univ-to Medicinos Fakultetas

Redaktorius
Med. d-ras J. Staugaitis

Redakc.-Admin. adr.: KAUNAS, Mickevičiaus g. Nr. 11-a, b. 4, tel. 2-15-07

PRENUMERATOS KAINA:
metams 20 RM, pusmečiui 10 RM

Šio numerio kaina 10 markių.

TURINYS.

V. Vaičiūnas, doc.: Del dr. J. Šliupo straipsnio „Ko mums reikia?“ 385

S. Urbas: V. D. Un-to Nervų ir Psichikos ligų klinikos 1942 m. veikla 395

A. Laučis: Sanitarinė ir epideminė veikla Šiaulių apskrityje nuo 1942. IV. 1 iki 1943. IV. 1.... 401

N. Indrašius: Oda ir vidaus organai (literatūrinė apžvalga).. 404

Referatai (Vidaus ligos, nervų ir psichikos ligos) 406

Klinikos ir praktikos patyrimai.. 407

Socialinio draudimo reikalais: .. 408

I. Pertvarkomas medicinos pagalbos teikimas..... 408

II. Medicinos gydytojų ir dantų gydytojų įsikūrimo ir praktikos tvarka..... 410

III. Med. gydytojų paskirstymo krašte planas..... 412

IV. Dantų gydytojų paskirstymo krašte planas..... 420

V. Akušerių įsikūrimo ir praktikos tvarka Lietuvos generalinėje srityje 422

VI. Akušerių tinklas Lietuvoje 424

VII. 1943 m. Liepos mėn. 15 d. potvarkis del atlyginimų už medicinos ir dantų gydytojų patarnavimus Lietuvos generalinėje srityje 425

J. Š. A. a. prof. Antanas Jurgeliūnas (Nekrologas) 426

Kronika 427

INHALTVERZEICHNIS.

V. Vaičiūnas, doz.: Zum Aufsatz Dr. J. Šliupas: „Was fehlt uns?“

S. Urbas: Tätigkeitsbericht der Klinik für Nerven- und Geisteskrankheiten der Vytautas-Universität für des Jahr 1942.

A. Laučis: Sanitäre Verhältnisse und Epidemiebekämpfung im Kreise Schaulen vom 1. IV. 1942 bis 1. IV. 1943.

N. Indrašius: Haut und innere Organe (Literaturübersicht).

Referate (Innere Krankheiten, Nerven-und Geisteskrankheiten).

Aus der Praxis.

Sozialversicherung.

J. Š.: Nachruf für Prof. Antanas Jurgeliūnas.

Chronik.

Prie šio «Lietuviškosios Medicinos» 1943 m. 7 — 9 numerio pridedamas priedas:

Gyd. M. Vaitėnas

Vyrų, moterų ir vaikų gonorėja

ALp 205

LIETUVIŠKOJI
MEDICINA
Medicinos mokslo, praktikos ir gyd. prof. reik. laikraštis

XXIV met. | 1943 m. liepos-rugsėjo mėn. | Nr. 7-9

Doc. Dr. V. Vaičiūnas.

Del Dr. Jono Šliūpo straipsnio „Ko mums reikia?“*)

I.

Gerbiamasis autorius savo straipsnyje „Ko mums reikia?“**), kiek plačiau apžvelgęs naujųjų laikų psichiatrijos mokslo svarbesnius istorinius momentus, kelia ir sprendžia moraliai ir dvasiškai bei fiziškai ydingų visuomenės narių, autoriaus vadinamų nevėkšliais, silpnapročiais, bepročiais, nepagydomais ligoniais ir kitais vardais, rūpinimo klausimą. Šiam klausimui spręsti gerbiamasis autorius siūlo dvejopas priemones. Vienos tų priemonių laikytinos preventyvinėmis, antros — radikalinėmis.

Del pirmųjų. Nevėkšliams, kaip, pvz., padykusiems vaikams, nepataisomiems girtuokliams ir įvairiems kūno invalidams (luošiesiems, šlubiesiems, kupriams, klišakojams, kurčiams ir kt.) gerbiamasis autorius siūlo steigti atitinkamas įstaigas, kur jie būtų gydomi ir mokomi, siekiant padaryti juos visuomenei naudingais žmonėmis.

Del antrųjų. Nepagydomus ligonius, kaip, pvz., paralitikus, sifilitikus, džiovininkus, bepročius, girtuoklius***) ir kt., paskyrus jiems gydytojų komisiją, kuri patvirtintų jųjų nepagydomumą, gerbiamasis autorius siūlo numarinti, suleidus jiems po oda vaistų „amžinajam miegui“. Pažymėtina, kad gydytojų komisijos nutarimą vykdo įsakytas ligoninės gydytojas.

Pirmajai gerbiamojo autoriaus pasiūlytai preventyvinei priemonei, kur teigiama rūpintis visakieriopais nevėkšliais, iš

*) Pranešimas, skaitytas 1943 m. rugpjūčio mėn. 27 d. V. D. Un-to Klinikų gydytojų susirinkime, dalyvaujant Kauno Medicinos Draugijos nariams, teisininkams ir socialinio aprūpinimo darbuotojams.

**) Žr. „L. Mediciną“ 1943 m. Nr. 5—6.

***) Pažymėtina, kad gerbiamojo autoriaus suskirstyme girtuokliams taikomos abejos priemonės: „nepataisomiems“ — preventyvinės, „nepagydomiems“ — radikalinės.

VALSTYBINĖ ... BIBLIOTEKA
L 9618

visos širdies reikia pritarti ir palinkėti, kad ji mūsų krašte būtų kuoveikiausiai įgyvendinta. Tikrai pati visuomenė ir etiniais ir utilitariniais sumetimais turi pasirūpinti, kad visi jos gamtos ir gyvenimo nuskriausti nariai, t. y. visi invalidai, tiek fiziniai, tiek dvasiniai, būtų išmokyti ir pritaikyti praktiškam gyvenimui. Pati visuomenė turėtų visais šitais invalidais pasirūpinti dar ir todėl, kad ir visokieriopi ydingi jos nariai labai dažnai atsiranda del pačios visuomenės ydų, kaip tai, girtavimo, venerinių ligų platinimo ir nedorovingo gyvenimo bei nesusirūpinimo savo būsiančių vaikų sveikatingumu, tuokiantis, kai yra pavojus paveldimoms ligoms iškilti.

Antrajai gerbiamojo autoriaus pasiūlytai radikalinei priemonei, kur teigiama nepagydomuosius ligonius mediciniškais būdais šalinti iš gyvenimo*), negalima pritarti. Šitai priemonei nepritartina del daugelio sumetimų. Kaikuriuos savo sumetimus čia patieksiu.

Nepagydomais ligų atsitikimais, taikant šitą priemonę, gydytojai būtų verčiami nutolti nuo savo paskirties uždavinių ir taptų sui generis teisėjais, kurie nebegydytų ligonio, o turėtų padaryti mirties sprendimą. Tatai nebesiderintų su gydytojo pašaukimu ir su jo etika.

Su gerbiamojo autoriaus šio klausimo sprendimu taippat negalima sutikti ir bendrosios etikos požvilgiu. Kad bendrosios etikos postulatai nepateisina apskritai bet kurio žudymo, del to, rodosi, nereikėtų ir aiškintis. Prieš etikos reikalavimus ir pats gerbiamasis autorius iš viso niekad nebuvo linkęs eiti bet į kokį kompromisą.

Neįtikina ir gerbiamojo autoriaus teigiami utilitarinio pobūdžio motyvai. Dr. Jonas Šliūpas teigia, kad pačių nepagydomųjų ligonių naudai ir bendruomenės palengvinimui nepagydomieji šalintini iš gyvenimo. Tad panagrinėsime, ar ištikrųjų gali būti daug iš to naudos šalintiniems iš gyvenimo ir pačiai bendromenei.

Visų pirma reikia pasisakyti del tariamos naudos prieš laiką mediciniškais būdais šalintiniems iš gyvenimo nepagydomiems ligoniams. Ką galima būtų pozityvaus pasakyti, kas vienaip ar antraip mirusiems naudinga. Nieko. Tik metafizikos plotmėje paprastai kalbama apie žmogaus sielai naudingumą ir geresnę ir tobūlesnę egzistenciją, pareinamai nuo mirties pobūdžio. O kalbamu klausimu šitkas pozityvu. Alei vienai gyvai būtybei yra būdingas prigimties instinktas gyventi. Visi žino-

*) Radikalinis nepagydomų ligonių pašalinimas iš gyvenimo skirtinas nuo eutanazijos (euthanasia), kuri reiškia palengvinimą ligoniui numirti, jam pačiam prašant.

8186

me, kad psichiškai sveikas individas instinktyviai šalinasi to, kas gali sutrumpinti arba nutraukti jo gyvenimą.

Mano kliniškais stebėjimais net sunkūs psichiniai ligoniai (paralitikai ir kt.), kurių tarpe buvo ir į savižudybę linkusių, akyvaizdžiai pajutę mirties pavojų, lengvai pasiduoda gelbėjami. O orinio puolimo pavojaus metu net patys neraginami eina į slėptuves.

Gydytojų komisijos sprendimas šalinti iš gyvenimo nepagydomus ligonius, pvz., džiovininkus, kurie iki pat paskutiniųjų savo gyvenimo dienų dažnai yra sąmoningi, visokiu atžvilgiu jiems negali būti naudingas, nes jie bijo mirties ir netikri dėl savo pomirtinio gyvenimo.

Toliau, antra vertus, kas per palengvinimas likusiems, nusikračius ligonio. Šiaipjau ir sveikojo žmogaus gyvenimas trumpas, o nesveikojo dar trumpesnis: nesveikasis ir dirbtinai nešalinamas, natūralia mirtimi numiręs, veikiau pasišalins iš gyvenimo už sveikąjį, atseit, pastarąjį nuo savęs atpalaiduos.

O ar jau tikrai likusieji nori, kad nepagydomas ligonis veikiau numirtų. Priešingai, visaip lengvindami jo kančias, nori, kad jis kuoilgiau gyventų ir pagaliau pasveiktų. Ir tikrai neteko girdėti, kad sunkiai sergančio chroniško beviltiško ligonio artimieji šeimos nariai kada nors rimtai pareikštų gydytojui norą juo nusikratyti. Savo šitą teigimą remiu ilgalaikės gydytojo praktikos stebėjimais ir taippat patyrimais Nervų ir psichikos klinikoje, kur daugiausia ir gydomi sunkūs ir dažnai objektyviai tikrai beviltiški ligoniai.

Vadinasi, supuola norai pasveikti ir gyventi ir ligonio ir jo artimųjų. O ko siekia gydytojas? Žinoma, to paties, — kad ligonis nemirtų, gyventų ir pagaliau pasveiktų.

Kol ligonis gyvas, tol gydytojo pareiga visaip jam padėti ir jį pagydyti. Šito iki šiol ir medicinos mokslas mus mokė, stiprindamas mūsų viltį ir tikėjimą, kad, kas šiuo metu laikoma nepagydoma, gali ateityje būti pagydoma. Medicinos istorijoje pavyzdžių tam nestinga. O kiek žavėtinų optimistų del medicinos mokslo neribotos galios turime dabartyje ir dar visai netolimoje praeityje. Šita proga prisimena šviesios atminties prof. P. A v i ž o n i s, kuris savo specialybės pacientui konstatavęs sifilį, sveikindavo pacientą, sakydamas jam, kad laimingas esi sifiliu sergąs, o ne kita kuria liga, duodamas tuo suprasti nustebusiam pacientui, kad šioji liga tikriau pagydoma už kitas ligas. Tuo tarpu, kai sifilininkai gerbiamojo autoriaus priskirti prie nepagydomųjų, del to šalintinų iš gyvenimo.

Ir mūsų dienų medicina del ligonių nepagydomumo dar netarė savo paskutinio žodžio. Tikėkime, kad ji dar daug nugalės

ir daug dar žmonijai padės jos kančiose, vis dar surasdama naujų gydymo būdų. O toji našta, kurios šiandien medicina, dar nepajėgia visiškai nuimti nuo visuomenės pečių, intensyviai vykdant gerbiamojo autoriaus siūlomas prevencijos priemones, tolydžio lengvės net ir nesigriebiant anų radikalinių priemonių šalinti nepagydomuosius ligonius iš gyvenimo.

Dar ir metodologiniu atžvilgiu tiksliau būtų, užuot naikinus visokius nepagydomus ligonius, ieškoti nepagydomų ligų priežasčių ir, jas suradus, su jomis kovoti. Tik panaikinę iš viso pačių ligų atsiradimo priežastis, kurios gimdo vis naujas negeroves, lengviau ir moraliau panaikinsime ir jų blogas išdavas.

Niekad žmonija neturėjo tiek daug opių ir skaudžių problemų, kaip mūsų amžiuje. Tūkstančiams metų siekiama patikrinti tautoms laisvo ir gero gyvenimo sąlygas, visiems laikams norima padaryti žmones laimingus — tai, gal, svarbiausios šių dienų žmonijos problemos. Tik, deja, sprendžiant šitas problemas beveik visi ir visur vienos žmonijos dalies laimę ir gerovę remia kitų nelaimėmis, vargais ir pražutimi. Tad atrodytų, kad šiais laikais nuo masinio ir paskiro žmonijos aktyvo naikinimo bent medicinos mokslui ir jo atstovams reikėtų pasilikti nuošaliai ir atsistoti atskiro žmogaus gyvybės ir sveikatos sargybon net ir tada, jeigu tas žmogus paviršutiniu požvilgiu būtų visiškas paliegėlis. Taip elgtis diktuoja mums ir etikos kategoriškas imperatyvas — nedaryk kitam to, ko nenori, kad kitas tau darytų.

Baigdamas tariu gerbiamajam autoriui pagarbos žodį ir tikiuos, kad gerbiamasis autorius atleis man, jog aš del nepagydomųjų ligonių šalinimo iš gyvenimo pasidalinau savo priešingomis mintimis. Tatai padariau giliai įsitikinęs tiek iš intuicijos, tiek iš savo potyrio objektyvinių duomenų, kad šitoji radikalinė priemonė ir etiniu požvilgiu nedorovinga, ir utilitariniu požvilgiu visuomenei nenaudinga, ir lietuvių tautai sustiprinti nereikalinga.

II.

Po šito pranešimo susirinkimui prelegentas, padedant uoliai atsidavusiai karitatiniam darbui Vaikų Invalidų Namų gail. seseriai A. Skačkauskaitei, demonstruoja 11 neabejotinai psichiškai ir fiziškai labai ydingų Vaikų Invalidų Namų globotinių bei pačių tėvų išlaikomų nepagydomų vaikų, kuriems pagal dr. Jono Šliūpo pasiūlytą projektą turėtų būti taikintinos radikalinės priemonės. (Žr. jų atvaizdus).

Šita proga prelegentas priminė, kad tuose namuose iš viso yra 142 globotiniai, iš kurių 115 berniukų ir 27 mergaitės. Be to, pabrėžė, kad šie skaičiai neatsitiktiniai. Psichiatrinėje statistikoje yra duomenų, kad silpnaprotybė vyrams dažniau pasitai-

ko, kaip moterims. (Šita proga Kurčiųjų ir Nebylių Instituto Direktorius J. V a j e g a pastebi, kad toks pat santykis esąs ir tarp nebylių berniukų ir mergaičių).

Nr. 1. Vaikų Invalidų Namų globotiniai — gilūs silpnapročiai.

Demonstruojamųjų proga prelegentas dar priminė psichiatrinės statistikos duomenis apie psichiškai defektinguosius, imant tuos duomenis apskritais skaičiais, kaip antai:

Oligofrenikų	5‰,
Psichinių ligonių	2‰,
Epileptikų	1‰,
Sunkesnių psichopatų	2‰
Apskritai psichiškai defektingųjų ..	10‰(1%).

Pasiremiant šitais psichiatrinės statistikos duomenimis, Lietuvoje turėtume 30.000 psichiškai nesveikųjų (nuo 3.000.000 gyventojų 1%).

Demonstruojamieji.

1. **M-tė Ona**, 27 metų. Ūgis 124 cm, svoris 24 kg, galvos apimtis 46 cm. Nekalba. Mažai vaikšto. Stuburas ir kojos deformuotos, kojų pirštai labai išskleisti.
Diagnozė: I d i o t i a m i c r o c e p h a l i c a.

2. **Ž. Bronius**, 17 metų. Ūgis 141 cm, svoris 38 kg, galvos apimtis 65 cm. Ketveri metai prieglaudoje, kur paguldytas, motinai mirus, tėvui antru kartu vedus, pamotei reikalaujant. Truputį kalba, nevaikšto, kojos pritrauktos. Nesudeda 1+1. Orinėjasi patalinėje.
Diagnozė: I d i o t i a h y d r o c e p h a l i c a.

3. **S. Vytautas**, 8 metų. Ūgis 100 cm, svoris 10,3 kg, galvos apimtis 48 cm. Senilinės išvaizdos. Labai mažai ir neaiškiai kalba. Paeina tiktai laikydamasis. Orinėjasi patalinėje.

Diagnozė: Idiotia, nanosomia, progeria.

4. **B-tė Vanda**, 8 metų. Ūgis 93 cm, svoris 11 kg, galvos apimtis 42 cm. Pamestinukė. Nekalba ir nevaikšto. Rankos ir kojos pritrauktos.

Diagnozė: Idiotia microcephalica, tetraplegia spastica infantilis.

5. **D-tė Domicelė**, 5 metų. Ūgis 90 cm, svoris 7 kg, galvos apimtis 46 cm. Pamestinukė. Nekalba ir nevaikšto. Kojos pritrauktos.

Diagnozė: Idiotia, diplegia spastica infantilis.

6. **S. Algimantas**, 12 metų. Ūgis 115 cm, svoris 16,3 kg, galvos apimtis 47 cm. Tėvas luetikas, baigė gyvenimą nusišaudamas. Paguldytas motinos. Senilinės išvaizdos, nekalba, nevaikšto. Kojos pritrauktos.

Diagnozė: Idiotia, progeria, diplegia spastica infantilis.

7. **J-tė Marija**, 12 metų. Ūgis 123 cm, svoris 25,3 kg, galvos apimtis 51 cm. Kilusi iš santuokos pusbrolio su pussesere. Šeimoje 4 vaikai iš eilės idijotai ir tiktai 5-tas ir 6-tas sveiki. Ši pacientė antras vaikas iš eilės. Nekalba ir nevaikšto. Kojos pritrauktos.

Diagnozė: Idiotia, diplegia spastica infantilis.

Šitos demonstruojamos proga prelegentas priminė, kokios didelės reikšmės išsigimimui turi kraujomaiša. Iš artimųjų giminių susiporavimo labai lengvai gali atsirasti palikoniams neigiamos, paveldimos savybės, nes veikiai gali įvykti sutapimas recesyvių paveldėtinės ligos genų iš tėvo ir motinos pusės (DR su DR). Neveltui iš senų laikų artimųjų giminių lytinis bendravimas sukelia visų tautų žmonių griežtą paneigimą.

8. **R. Stepas**, 17 metų. Ūgis 120 cm, svoris 18,4 kg, galvos apimtis 48 cm. Pamestinukas. Nekalba ir nevaikšto. Rankos ir kojos pritrauktos.

Diagnozė: Idiotia, tetraplegia spastica infantilis.

9. **B. Balys**, 9 metų. Ūgis 121 cm, galvos apimtis 65 cm. Laikomas šeimoje. Tėvas vedęs našlę, kuri turėjusi vieną sveiką dukterį ir jam dar pagimdžiusi dvynus, iš kurių vienas ir yra šis pacientas. Antras vaikas taippat berniukas, sveikas. Kalba. Vaikšto sunkokai. Skaičiuoja iki penkių. Galva deformuota.

Diagnozė: Hydrocephalia, imbecillitas, hypermetropia o. d., status post ulcus corneae serpens.

10. **R. Antanas**, 5 metų. Ūgis 95 cm, svoris 13 kg, galvos apimtis 48 cm. Iš dvynų, gimęs 8-tame mėnesyje. Į Vaikų Invalidų Namus atiduotas netekėjusios motinos. Neaiškiai taria žodžius. Du plaukų verpetai.

Diagnozė: Imbecillitas.

11. **R. Vladas.** Iš tų pačių dvynų, pasižymi tomis pačiomis fizinėmis ir psichinėmis ypatybėmis, kaip brolis Antanas.

Paskutiniųjų trijų demonstruojamųjų proga prelegentas priminė, kokios didelės reikšmės turi psichofiziškoji žmogaus prigimtis. Dvynai monozygotiniai paveldėjimo atžvilgiu yra labai panašūs vienas antram tiek savo fizinėmis ir psichinėmis ypatybėmis, tiek savo palinkimais. Tuo tarpu, kai dizygotiniai dvynai šituo atžvilgiu yra skirtingi savo vystymuisi ir likimu. Šiais atvėjais pirmieji dvynai (žr. atvaizdus Nr. 2) — dizygotiniai, antrieji (žr. atvaizdus Nr. 3) — monozygotiniai.

Nr. 2. Dvynai skirtingi.

Nr. 3. Dvynai panašūs.

III.

Diskusijos.

Prof. J. Končius dviem pastabom iškelia klausimą dėl ryšio pademonstruotų ligonių su dr. Jono Šliūpo teigimais.

Adj. dr. V. Avižonis kelia klausimą del platesnio paaiškinimo, kurios yra socialinės priežastys defektingiesiems atsirasti.

Dr. jur. B. Kalvaitis pasisako, kad dr. Jono Šliūpo keliama problema nesanti nauja. Ji nagrinėjama jau nuo seno. Dar pasisako, kad dr. Jono Šliūpo keliama mintis yra grynai šliūpiška, — studijuotina. Tam tikslui siūlo organizuoti atitinkamos rūšies studijas.

Prof. A. Tumėnas, plačiau apsistojęs ties nagrinėjamąja problema, pasisako:

Gerbiamasis prelegentas paragino mane teisininką išsitarti čia svarstomu klausimu. Paliestoji sritis iš medicinos klausimų yra lygiai įdomi ir svarbi teisininkams; yra teisės klausimų, kuriems išspręsti būtinas medikų dalyvavimas.

Dr. Šliūpo straipsnyje paliestas žinomas visiems šiais laikais klausimas, bet dr. Šliūpas neduoda įtikinančio, nuose-

klaus jo išsprendimo: perskaičius jo straipsnį, prisimena išvedžiojimas: *pisces aquam bibunt, aves in aëre volant, ergo Deus est.* Visas straipsnis savo turiniu, garsių autoritetingų vardų suminėjimu ruošia prie vienos išvados; išvada gi dr. Šliūpo siūlomoji ne tiktai neseka iš jo išvedžiojimų, bet prieštarauja tai, kurios lauki, skaitydamas dr. Šliūpo straipsnį.

Bet faktas, kad dr. Šliūpo straipsnis davė progos mums pakalbėti opiu reikalu.

Mums tenka kalbėti apie tėvų nuodėmių aukas, spręsti klausimas, kas daryti su jomis. Tėvų nuodėmių aukos, kultūrėjant žmonijai, gaudavo vis daugiau ir daugiau užtarimo ir žmoniškos priežiūros. Vaikai nekalti, kad jie tokiais gimė. Gyvybės atėmimas yra didžiausios teisės atėmimas, didžiausia bausmė. Negalima taikyti bausmės nepadariusiam nusikaltimo tik del to, kad tikri nusikaltėliai nepagaunami in flagranti, tik del to, kad dabartinėse apystovose nepajėgiama, ar nemokama užkirsti kelio patiems nusikaltėliams daryti nusikaltimas.

Ar galima paremti dr. Šliūpo siūlomą priemonę įtikinančiais įrodymais iš istorijos, kad tokia priemonė būtų buvusi kur vartota?

Dr. Šliūpas savo istorinio klausimo apžvalgoje parodo priešinga, būtent, kad tėvų kaltės aukos, kultūrėjant žmonijai, kylant mokslui, pradėjo gauti vis daugiau užtarimo, žmoniškos priežiūros.

Savo išvados dr. Šliūpas neparėmė istorija.

Prelegento parodyti pacientai nepakeičia samprotavimų krypties; ir šiandien mums tenka kalbėti apie nelaiminguosius ir ieškoti priemonių prieš tikrus kaltininkus, jų tėvus.

Matėme 4 idijotus, pagimdytus vienoje šeimoje iš eilės ir tiktai du vėliau gimusius sveikus.

Ar galima palikti toliau tokią teisinę padėtį, kad, pagimdęs pirmą idijotą, galėtų galvoti apie tolimesnį gimdymą, ir ką daryti su tokia šeima?

Problema aktuali, sunki, bet mes negalime šalintis nuo jos sprendimo.

Ir pas mus prieš 15 metų kelios dievobaimingos moterys įsteigė prieglaudą labdaringais pagrindais; vėliau atsirado garbingų pasišventusių idėjos vykdytojų jaunų mergaičių; jau ir mokslo atstovai atėjo į tą prieglaudą.

Praeis dar keleri metai, susidomės platesnė visuomenė, pasikeis aplinkybės, klausimą svarstys teisininkai, medikai gausiuose susirinkimuose, visiems bus uždavinys, kaip apsaugoti šeima nuo paliestų sifilio, kad ta liga sergą negalėtų sudaryti šeimos, kad ligonis negalėtų gimdyti vaikų - idijotų.

Jei dalyvautų susirinkime dr. Šliūpas*), paklaustume mes jį, kaip, jo nuomone, reaguotų motina, tėvas to paciento, kurį parodė prelegentas paskutinėje eilėje, atvestą iš šeimos, jei dr. Šliūpas panorėtų pritaikyti šitam vaikui savo straipsnyje siūlomą išvadą.

Visuomenė eis prie didelės problemos išsprendimo, bet eis ta kryptimi, kuria nustato dr. Šliūpo paminėti autoritetai, — ne dr. Šliūpo siūloma kryptimi.

Prie klausimo sprendimo ieškančių medikų, teisininkų prisidės ekonomistai, sociologai, politikai, nes klausimas yra platus, — liečia visą tautą.

Dr. A. Matulevičius siūlo Vyr. Sveikatos Valdybai, susitarus su Medicinos Fakultetu ir Sveikatos Rūmais, pasiųsti keletą savanorių - jaunųjų chirurgų pasitobulinti ortopedijoje užsieniuose. Tuo būdu būtų pasiruošta senai pribrendusiam reikalui luošųjų ar kitaip gamtos nuskriaustųjų tinkamam gydymui.

O. Labanauskaitė (sociologė) pasisako, kad šis susirinkimas turėtų būti impulsu, atėjus geresnėms sąlygoms, gamtos nuskriaustųjų stoviui pagerinti ta prasme, kad būtų sustiprintas jiems pritaikytas gydymas, o nepagydomiesiems — globa tam tikslui pritaikytose įstaigose. Nepagydomųjų naikinimas žmonių gerovės klausimo neišspręstų, tik jį sukomplikuotų. Be to, tatai būtų priešinga sveikai moralinei nuotaikai ir prigimties teisei.

Prof. J. Meškauskas pasisako, kad problema dr. Šliūpo pavėluotai iškelta. Entuziastai to klausimo taip intensyviai nebekelia. Pati defektingųjų buvimo ir globos problema, žinoma, aktuali. Iš šios problemos iškyla dar vienas klausimas — profilaktikos klausimas. Kas, jei išnaikinsim tuos 30.000 defektingųjų. Po karo vėl atsiras tokių daugybė. Alkoholizmas, sifilis plinta. Kiek gi yra šeštadienio ir sekmadienio vaikų ir kiek iš jų defektingųjų? Kaime daug samagono varoma, kone kas trečiame kieme. Geria visi: seni ir jauni. Geria klebonas, geria viršaitis, geria nuovados viršininkas, ir gydytojas kartais geria. Mažai kas su ta blogybe kovoja. O neabjeotina, kad tas gėrimas veda prie tautos išsigimimo, — silpnapročių ir defektingųjų daugėjimo. Po tokių balių girti voliojasi. O girtame stovyje pradėtas vaisius ne ką gera gali žadėti.

Dr. J. Sadauskas pasisako, kad, sutikus su siūlymu įvairius sunkius invalidus ir šiaipjau nepagydomuosius šalinti iš gyvųjų tarpo, būtų žmoniškiau, socialiau ir racionaliau minėtuosius pasmerktuosius specialiai įrengtuose institutuose pa-

*) Į susirinkimą dr. Jonas Šliūpas kviestas, bet neatvyko.

naudoti mokslo darbams bei tyrimams. Žinoma, šių nelaimingųjų nereikėtų degraduoti iki laboratorijos triušio ar jūrų kiaulaitės.

Mokslo reikalams panaudotini pirmiausia įvairūs nepataisomi recidivistai, kurie pasmerkiami mirti.

Po diskusijų prelegentas doc. dr. V. Vaičiūnas tarė baigiamąjį žodį, kuriuo atsakė į iškeltus diskutantų klausimus, iš dalies laikydamasis savo pranešime išdėstytų minčių, iš dalies papildydamas savo pranešimą tuo, kad įvairios socialinės negerovės, kaip tai, alkoholizacija, sifilizacija ir išplitęs, ypač miestuose, pauperizmas, žymia dalimi sukelia įvairių fizinių ir psichinių invalidų atsiradimą. Čia pat pastebėjo, kad tik 20% psichinių ligų yra egzogeniškos kilmės, o kiti 80% yra endogeniškos.

Dar paminėjo, kad Lietuvoje buvo įsteigta „Psichiniams ligoniams globoti draugija“ rūpintis psichiškai nesveikaisiais, skleisti žinias apie psichinių ligų kilmę, apie psichikos higieną ir profilaktiką.

Prelegentas dar padėkojo visiems dalyvavusiems diskusijose ir šiaipjau visiems prisidėjusiems šį susirinkimą suorganizuoti.

Pagaliau prelegentas pasiūlė susirinkimui šio turinio **rezoliuciją**, kuri susirinkimo dalyvių vienu balsu priimta:

V. D. Un-to Klinikų gydytojų susirinkimas, dalyvaujant Kauno Medicinos Draugijos nariams, teisininkams ir socialinio aprūpinimo darbuotojams, 1943 m. rugpjūčio mėn. 27 d. apsvarstęs dr. Jono Šliūpo iškeltą klausimą dėl radikalinio šalinimo iš gyvenimo nepagydomų ligonių, pasisako, kad šitoji priemonė, kaip neatitinkanti žmonių dorovinę ir teisinę sąmonę ir kaip prieštaraujanti gydytojų etikai ir kaip nesuderinama su medicinos mokslo uždaviniais, nepriimtina nei praktikos medicinos sumetimais, nei medicinos teorijos atžvilgiu.

Pasirašė susirinkimo prezidijumo nariai:

Adj. med. d-ras J. Elvikis, V. D. Un-to Klinikų Gydytojų Posėdžių Valdybos pirmininkas, d-ras N. Indrašius, V. D. Un-to Klinikų Gydytojų Posėdžių Valdybos sekretorius, doc. d-ras V. Vaičiūnas, susirinkimo prezidijumo pirmininkas, d-ras A. Jurgutis ir d-ras B. Stasiukaitis, susirinkimo prezidijumo sekretoriai.

Literatūra.

1. Blažys, J.: Įspūdžiai iš I Tarptautinio proto higienos kongreso Vašingtone 1930 m. V. 5—10 d. „Medicina“. 1930, 766—776 p.

2. Blažys, J.: Tolerancija kaip kultūros principas. Studija. „Spaudos Fondas“. 1936.

3. Blažys, J.: Lietuvių sveikatingumo apsaugojimo ir pakėlimo klausimas. „Medicina“. 1939, 426—438 p.

4. Blažys, J.: Įvadas į psichiatriją. Kaunas, 1935.
5. Bendoravičius, V.: A. a. prof. Juozas Blažys kaip psichiatras. „Medicina“. 1939, 417—426 p.
5a. Gruodis, S.: Eutanazija. Kaunas. 1936.
6. Masing, W.: Ein Fall von Involutionspsychose bei Zwillingen. „Psychiatr. - neur. Wschr.“ 1942, 139 p.
7. Мечниковъ, И. И.: Этюды о природѣ человѣка. Москва, 1908.
8. Молль, А.: Врачебная этика. С.-Петербургъ, 1903.
9. Vaičiūnas, V.: A. a. Joną Jablonskį atsiminus. „Kalba“. 1930. 66—68 p.
10. Vaičiūnas, V.: Savižudybės ir jų priežastys. „Medicina“. 1936, 980—985 p.
11. Vaičiūnas, V.: Psichinių ligonių slaugymas namie. „Sveikata ir Darbas. 1940, 720—724 p.
12. Vaičiūnas, V.: Psichinė higiena slaugyme. „L. Medicina“. 1942, 564—567 p.
13. Vaičiūnas, V.: Psichinių ligonių gydymas. „L. Medicina“. 1943, 6—21 p.
14. Vaičiūnas, V.: Die Behandlung der Geisteskranken früher und heute. „Psychiatr. - neur. Wschr.“ 1943, Nr. 29/30 ir 31/32.

Zusammenfassung.

Nachdem der Verfasser kurz den Artikel von Dr. Jonas Šliupas „Was uns fehlt?“ erzählt, der vorschlägt moralisch, psychisch und physisch rückstehende Menschen preventiv und radikal zu behandeln und ihr Leben zu leiten. Aus seiner Praxis steht der Verfasser auf der Seite der Prevention und ist sehr dagegen radikale Mittel gegen unheilbare Kranke anzuwenden, die nach Dr. J. Šliupas, nach Beschluss der Aerztekommission vom Stationsarzt auf medizinischem Wege aus dem Leben geschaffen werden soll.

Der Verfasser ist in ethischer und utilitarischer Hinsicht gegen die Vernichtung unheilbarer Kranke eingestellt und schildert die grenzlose Kraft der Medizin sehr optimistisch und sieht voller Vertrauen in die Zukunft.

Methodisch besser sei es nicht die unheilbaren Kranken zu vernichten sondern nach den Uhrsachen unheilbarer Krankheiten zu forschen und gegen sie zu kämpfen.

Asist. gyd. S. Urbas.

V. D. Un-to Nervų ir Psichikos ligų klinikos 1942 m. veikla.

(Iš V. D. Un-to Nervų ir Psichikos Ligų Klinikos. Vedėjas — doc. dr. V. Vaičiūnas).

Klinikos personalas susidėjo iš vedėjo, 3 gydytojų, 5 med. seserų, 1 felčerio, 1 šeimininkės, 9 slaugytojų moterų ir 2 masažistų.

Dabartinė klinikos būstinė yra labai ankšta ir todėl platesniu mastu sunku atlikti tyrimų bei gydymų veiksmai, kaip antai: encefalografijos, elektrizacijos, elektrinių šokų terapija ir kt. Šitiems veiksmams visai nėra jokio atskiro kambario, o reikia tenkintis pereinamais koridoriais arba ligoniais užguldytomis palatomis. Taippat labai sunku ir ankšta dirbti ambulatorijoje, kuri visai neturi laukiamojo ir yra pereinama.

Dabartiniu metu klinika turi 52 lovas. Dieninis lovų skaičius dažnai viršija lovų skaičių. Stacionarinis ligonių skaičius prašoko 700. Iš šitų ligonių apie ¾ sirgo nervų bei kitomis ligomis ir apie ¼ psichikos li-

gomis. Psichiniai ligoniai del vietų stokos dažnai nukreipiami į Valst. psichiatrines ligonines — Vilniaus arba Suv. Kalvarijos.

Prie klinikos veikia kasdien, išskyrus nedarbo dienas, ambulatorija, kurioje per metus atsilankė 2474 ligoniai.

Klinikos gydytojai, be nuolatinių konsultacijų kitose klinikose, dar bendradarbiauja gydytojų susirinkimuose, demonstruodami retesnius bei įdomesnius atsitikimus. Be to, skaito paskaitas buv. Raud. Kryžiaus ligoninės med. seserų mokykloje „Trumpą nervų ir psichikos ligų kursą“ (dr. A. Jurgutis) ir kt. Dr. N. Indrašius, beveik apie vienerius metus dirbęs komandiruotas Vilniaus psichiatrinėje ligoninėje, šiuo metu, be savo tiesioginio klinikos ordinatoriaus darbo, dar dirba „L. Medicinos“ redakcijoje, kaip redaktoriaus pavaduotojas.

Klinikos gydytojai, kad ir sunkiomis karo meto sąlygomis, paskelbė eilę medicinos mokslo darbų:

1. Vaičiūnas, V., d-ras: Balbuties („L. Medicina“, 2—3 nr. 204—210 p.).

2. Vaičiūnas, V., d-ras: Ūminių ir toksinių psichozių, stebėtų V. D. Un-to klinikose ir Kauno Infekcinėje ligoninėje proga („L. Medicina“, 4 nr., 313—322 p.).

3. Vaičiūnas, V., d-ras: Psichinė higiena slaugyme („L. Medicina“, 7 nr. 564—567 p.).

4. Vaičiūnas, V., d-ras: Nesinuodykime alkoholiu (Vyr. Sveikatos Valdybos San. Švietimo Skyriaus leidinys, brošiūra, 47 psl.).

5. Vaičiūnas, V., d-ras ir gyd. S. Urbas: V. D. Un-to nervų ir psichikos klinikos mediciniškoji apyskaita už 1941 m., („L. Medicina“, 5 nr., 401—408 p.).

6. Indrašius, N., d-ras: Achondroplasia. („L. Medicina“, 2—3 nr. 229—232 p.).

7. Indrašius, N., d-ras: Žmogaus psichikos kitimas masiniame sąjūdyje („L. Medicina“, 7 nr., 561—563 p.).

8. Indrašius, N., d-ras: Sympathosis. („L. Medicina“, 9 nr. 673—682 p.).

1-oji lentelė.

Nervų ir psichikos ligų klinikos 1942 m. nervų ligų ligonių diagnozės:

Eil. nr.	Ligų pavadinimai	Ligonių skaičius		Iš viso	Išgulėtų dien. skaič.	Pastabos
		Vyr.	Mot.			
1	Arteriosklerozinės hemiplegijos ..	16	1	17	258	
2	Chorea gravidarum	—	2	2	13	
3	Chorea minor	—	2	2	134	
4	Chorea variabilis	—	2	2	9	
5	Compressio medullae spinalis e spondylitide	1	2	3	50	
6	Corpus alienum in cerebro	1	—	1	28	
7	Dystrophia musculorum progressiva	3	1	4	144	
8	Dysbasia lordotica	1	—	1	11	
9	Encephalitis acuta	1	2	3	29	
10	Encephalitis epidemica chronica (parkinsonismus)	6	3	9	148	

Eil. nr.	Ligų pavadinimai	Ligonių skaičius		Iš viso	Išgulėtų dien. skaič.	Pastabos
		Vyr.	Mot.			
11	Encephalomyelitis post vaccinationem antirabiem	1	—	1	47	Susirgimas prasidėjo
12	Epilepsia idiopathica	17	6	23	402	baigiant
13	Epilepsia Jacksoni	—	1	1	40	skiepijimo
14	Haemorrhagia cerebri	7	7	14	504	kursą nuo
15	Hemicrania simplex	2	1	3	27	pasiutimo.
16	Hydrocephalus	3	—	3	43	Iš ligoninės
17	Meningitis cerebrospinalis epidemica	1	1	2	112	išsirašė pasveikęs.
18	Meningitis serosa	8	7	15	290	1-as ats.,
19	Meningoencephalitis toxica (alcoholica)	—	1	1	2	užtrukęs keletą mėnesių,
20	Meningitis tuberculosa	1	—	1	17	buvo fokalinio
21	Morbus Friedreich	1	1	2	34	sepsio
22	Morbus Heine-Medini	3	5	8	280	kilmės; sutvarkius
23	Morbus Ménière	1	1	2	15	kariozinius
24	Morbus Raynaud	1	3	4	62	dantis, ligonis
25	Morbus Wilsoni (degeneratio lenticularis progressiva)	1	—	1	100	pasveiko.
26	Morphinismus	—	1	1	2	
27	Myelitai	7	3	10	502	
28	Neurasthenia	27	4	31	430	
29	Neurolues:					
	a) endarteriitis luetica	3	1	4	63	Išskyrus tabes dorsalis (žr.) ir dementia paralytica (žr.).
	b) lues cerebri	7	3	10	223	2 ats.
	c) meningitis basilaris luetica ..	1	1	2	24	hereditaria, 2
30	Neuritis retrobulbaris	1	—	1	17	ats. su psi-
31	Neuritis n. acustici bilateralis ..	1	2	3	84	chiniais reiš-
32	Neuritis n. cutan. femoris externi (meralgia paraesthetica)	1	—	1	16	kiniais (hypochondria
33	Observatio	11	4	15	162	ir kt.); kiti
34	Pachymeningitis	1	—	1	25	6 ats. su ži-
35	Paralysis agitans	1	—	1	6	dininiais
36	Paralysis bulbaris progressiva ..	1	—	1	18	reiškiniais.
37	Periferinės nervų sistemos ligos:					
	a) paralysis n. abducentis	3	—	3	37	
	b) paralysis n. facialis	5	5	10	182	
	c) paralysis n. mediani	—	1	1	8	
	d) paralysis n. peronei	4	—	4	92	
	e) paralysis n. radialis	3	1	4	111	
	f) paralysis n. trochlearis	1	—	1	25	
	g) paralysis n. ulnaris	1	—	1	15	

Eil. nr.	Ligų pavadinimai	Ligonių skaičius		Iš viso	Išgulėtų dien. skaič.	Pastabos
		Vyr.	Mot.			
	h) neuralgia n. ischiadici	56	22	78	1903	Į jų tarpą
	i) neuralgia n. intercostalis	1	—	1	43	įeina lumbaliniai ra-
	j) neuralgia n. occipitalis	—	1	1	27	dikulitai.
	k) neuralgia plexus brachialis ..	5	4	9	131	
	l) neuralgia n. trigemini	—	1	1	4	
38	Poliomyelitis anterior chronica ..	—	1	1	3	
39	Polyneuritis	7	1	8	174	
40	Sclerosis disseminata	18	17	35	1235	
41	Sclerosis lateralis amyotrophica..	1	—	1	13	
42	Syringomyelia	5	2	7	115	
43	Suiciditas	—	1	1	6	Nuodijosi
44	Tabes dorsalis	9	1	10	271	acto rūgštimi, pasvei-
45	Thrombosis cerebralis	1	1	2	96	
46	Torticolis	—	1	1	15	ko.
47	Tumor cerebri	18	16	34	575	
48	Tumor medullae spinalis	1	3	4	72	
	Iš viso	268	147	415	9524	

2-oji lentelė.

Nervų ir psichikos ligų klinikos 1942 m. psichinių ligonių diagnozės:

Eil. nr.	Ligų pavadinimai	Ligonių skaičius		Iš viso	Išgulėtų dien. skaič.	Pastabos
		Vyr.	Mot.			
1	Alkoholinės psichozės	13	—	13	165	
2	Amentia	—	2	2	5	
3	Dementia arteriosclerotica	1	1	2	28	
4	Dementia epileptica	1	3	4	25	
5	Dementia praecox	21	22	43	567	
6	Dementia paralytica	13	7	20	346	
7	Dementia senilis	5	1	6	216	
8	Hypochondria	4	1	5	119	
9	Hysteria	3	13	16	249	
10	Hystero-epilepsia	—	1	1	6	
11	Oligophrenia	6	1	7	122	
12	Paranoia	6	2	8	76	
13	Psychasthenia	5	1	6	78	
14	Psychopathia	8	—	8	103	Iš jų vienu
15	Psychosis climacterica	—	14	14	186	atsitikimu
16	Psychosis maniacalis depressiva .	13	13	26	326	ryški dro-
17	Psychosis reactiva	4	1	5	41	momania.
18	Psychosis puerperalis	—	2	2	33	
	Iš viso	103	85	188	2691	

3-oji lentelė.

Nervų ir psichikos ligų klinikos 1942 m. ne nervų ligomis sirgusių ligonių diagnozės:

Eilės nr.	Ligų pavadinimai	Ligonių skaičius		Iš viso	Išgulėtų dienų skaičius	Pastabos
		Vyrų	Moterų			
1	Adnexitis	—	2	2	36	
2	Abscessus capitis	—	1	1	18	
3	Anaemia	—	3	3	20	
4	Asthenia	2	—	2	38	
5	Arthritis articulatio sacroiliaca	1	1	2	15	
6	Carcinoma mammae	—	1	1	81	
7	Carcinoma portionis vaginalis	—	1	1	31	
8	Coxitis tuberculosa	—	1	1	10	
9	Helminthiasis	1	—	1	12	
10	Highmoritis	—	1	1	5	
11	Influenza	—	1	1	5	
12	Lymphadenitis tuberculosa	1	—	1	10	
13	Lues latens	2	2	4	61	
14	Myositis lumbalis	8	3	11	121	
15	Menorrhagia					
16	Nephritis subacuta	—	1	1	7	
17	Otitis purulenta	1	1	2	17	
18	Osteomyelitis	—	1	1	12	
19	Pes planus	1	—	1	8	
20	Pleuritis exsudativa	1	—	1	3	
21	Polyarthritis reumatica	2	5	7	111	
22	Spondylitis tuberculosa	1	1	2	101	
23	Spondylitis traumatica	1	—	1	14	
24	Status post vuln. sclopetarium	1	—	1	6	
25	Status post thrombophlebitis	1	—	1	6	
26	Struma	—	1	1	22	
27	Sterilitas	—	2	2	23	
28	Tbc pulmonum	1	1	2	53	
29	Typhus abdominalis	—	1	1	4	
30	Varices cruris	1	—	1	28	
31	Vitium cordis	4	5	9	131	
	Iš viso	30	37	67	1018	

4-oji lentelė.

Nervų ir psichikos ligų klinikoje mirusiųjų sąrašas pagal diagnozes:

Eilės nr.	Diagnozė	Vyrų	Moterų	Iš viso	Pastabos
1	Amentia, carcinoma portionis vaginalis	—	1	1	
2	Botulismus	2	2	4	
3	Dementia paralytica	1	—	1	Inanitio.
4	Dementia senilis	—	1	1	Inanitio.
5	Haemorrhagia cerebri	1	2	3	Vienu atsitikimu lues cerebri.
6	Intoxicatio alcoholica	1	1	2	Samagonas.
7	Meningitis cerebrospinalis epidemica	—	1	1	
8	Meningitis tuberculosa	1	—	1	
9	Myelitis	4	—	4	
10	Myocarditis, emphysema	—	1	1	
11	Pachymeningitis haemorrhagica	1	—	1	
12	Tumor cerebri	1	2	3	
	Iš viso	12	11	23	

5-oji lentelė.

Nervų ir psichikos ligų klinikos 1942 m. stacionarinių ligonių judėjimo lentelė:

Mėnesiai	Atvyko			Išvyko			Mirė			Liko 1943 m.		
	Vyrų	Moterų	Iš viso	Vyrų	Moterų	Iš viso	Vyrų	Moterų	Iš viso	Vyrų	Moterų	Iš viso
Sausio	35	16	51	23	13	36	1	—	1			
Vasario	32	16	48	27	19	46	3	4	7			
Kovo	32	22	54	30	19	49	1	1	2			
Balandžio	33	26	59	31	25	56	—	—	—			
Gegužės	35	26	61	41	22	63	1	1	2			
Birželio	40	22	62	36	27	63	—	1	1			
Liepos	50	26	76	49	26	75	1	—	1			
Rugpjūčio	29	35	64	29	28	57	—	—	—			
Rugsėjo	35	27	62	30	16	46	1	—	1			
Spalio	37	22	59	29	24	53	2	1	3			
Lapkričio	37	31	68	37	34	71	1	2	3			
Gruodžio	31	26	57	29	17	46	1	1	2			
Iš viso	426	295	721	391	270	661	12	11	23	20	17	37

6-oji lentelė.

Nervų ir psichikos ligų klinikos 1942 m. ambulatorinių ligonių judėjimo lentelė:

Mėnesiai	Atsilankė ligonių		Iš viso	Pakartotini		Iš viso	Vaikų		Iš viso	Pastabos
	Vyr.	Mot.		Vyr.	Mot.		Bern.	Merg.		
Sausio	77	43	120	11	6	17	—	—	—	Šitie skaičiai neapima konsultacijų bei ekspertizių.
Vasario	87	50	137	12	8	20	2	—	2	
Kovo	80	55	135	15	7	22	—	—	—	
Balandžio	91	60	151	10	4	14	4	3	7	
Gegužės	104	85	189	21	13	34	1	1	2	
Birželio	127	67	194	24	18	42	3	4	7	
Liepos	148	71	219	36	13	49	7	4	11	
Rugpjūčio	122	84	206	33	16	49	1	2	3	
Rugsėjo	115	48	163	29	6	35	3	2	5	
Spalio	115	70	185	27	9	36	5	3	8	
Lapkričio	117	58	175	33	9	42	2	4	6	
Gruodžio	86	64	150	24	7	31	3	5	8	
Iš viso	1269	755	2024	275	116	391	31	28	59	

Gyd. A. Laučis.

Sanitarinė ir epideminė veikla Šiaulių apskrityje nuo 1942. IV. 1. iki 1943. IV. 1.

(Iš Šiaulių apskrities valstybinės sveikatos įstaigos. Apskrities gydytojas J. Bartkus).

Praėjusių metų pradžioje spontaniškai išplitusi Lietuvoje dėm. šiltinės epidemija paskatino mus kovoti su ja. Del to 1942 m. kovo mėn. Vyr. Sveikatos Valdyba suruošė jauniems gydytojams kursus, kurie truko 3 savaites, ir po to juos su epidemiologų titulais išsiuntinėjo į visus apskričių miestus. Jie kartu paskirti ir sanitarijos inspektoriais. Dabar trijų savaičių teorija yra pagilinta vienerių metų darbo stažu.

Šiaulių apskritis visų didžiausia Lietuvoje: apima 6.042 kv. km. ir turi 210.000 gyventojų. Apskrityje yra 23 valsčiai ir 3 miestai. Iš miesto į periferiją veda 4 geležinkeliai, 1 siaurasis gelžk., 4 plentai. Komunikacija su periferija normaliais laikais gana patogi. Sanitarijos reikalus tvarko san. inspektoriai ir 3 san. insp. padėjėjai.

Pradėjus naujose pareigose darbą, nebuvo aiški veikimo kryptis ir metodės, tačiau pats gyvenimas ir Vyr. Sveikatos V-bos uždavinių vykdymas prie darbo pripratino.

Didelių pastangų pareikalavo apskrities šulinių patikrinimas. Patikrinti iš viso 20.822 šuliniai. Rasta: gerų 65,9%, blogų 34,1%; cem. rent. 55,4%, med. rent. 44,6%; uždengtų 29,1%, neužd. 70,9%; su kibirais 26,2%, be kib. 73,8%. Tikrinimas buvo atliktas per san. inspekt. padėjėjus ir per valsčių viršaičius, kurie pagal mūsų nusiųstas instrukcijas į darbą įtraukė seniūnus. Darbo pradžioje susirūpinta masinio laidojimo kapinėmis, kurių čia yra dešimt. Atskirose kapinėse palaidota

Lietuvos TSR VALSTYBINĖ ... BIBLIOTEKA L 9618

nuo keliasdešimts iki poros tūkstančių žmonių. Trejos rastos antisanitariniame stovyje: ant lavonų nebuvo pakankamai užpilta žemės. Per valsčių viršaičius buvo duoti parėdymai, ir kapinės buvo sutvarkytos pagal sanitarinius reikalavimus.

Tikrinant šulinius, kartu buvo atkreiptas dėmesys ir į išvietes: žiūrėta, ar sodyba ją turi, o jei turi, tai kokiame stovyje išvietė. Kaime surasti išvietę, įrengta pagal sanitarinius reikalavimus, labai sunku. Pagal provizorinį su apskrities inžinieriumi skaičiavimą, del pareikalavimo medžiagos naujų išviečių ir šulinių įrengimui išeina, kad 10% sodybų išviečių visai neturi.

Susipažinimui su sanitariniu stoviu miesteliuose teko juos visus (23) aplankyti. Susisiekimo priemonės: traukinys, sunkvežimis, pastotis, dviratis, nuosavos kojos. Tenka pastebėti, kad sanitarijos pareigūnai turi nuolatinius leidimus naudotis geležinkeliais, kuriuos išduoda vietinis Srities Komisaras. Pavaikščiojus po kiemus, aikštes, atrasta daug purvo ir nešvaros. Tai dar liekana buvusio liaudies režimo, nes „kultūringieji" ateiviai iš rytų sanitarija perdaug nesirūpino. Pakol Vyr. Sveikatos Valdybos juriskonsultas nebuvo pareiškęs nuomonės del sanitarijos inspektorių kompetencijos, tol mes. sanitarijos inspektoriai, ėjome policininkų pareigas ir be pasigailėjimo rašėme už kiemų nešvarą protokolus. Iš viso surašyta 26 protokolai. Tat buvo gera priemonė, tačiau ne idealiai efektinga, nes kol protokolas pereina per apskrities viršininko raštinę, nubaudimas užtrunka daugiau kaip mėnesį. Kaip žinome, patys sanitarijos inspektoriai baudimo galios neturi. Daugiausia protokolų gaudavo butų biurai, tačiau kai kur ir po kartotinų protokolų sanitarinis stovis nepagerėdavo. Aplinkybės ir esama karo padėtis dažnai supančioja ir gerus norus.

Miesteliuose kartu apžiūrėtos ir pieninės, kurių čia turime 21. Pieninėse trūksta darbo chalatų, kai kur blogai užlaikoma šulinio aplinkuma, netikrinama reguliariai darbininkų sveikata. Įsikišus sanitarijos pareigūnams, stovis pradėjo gerėti. Pieninių užlaikomos pieno produktų krautuvės kai kur nešvarios. Gabenamas į krautuves pienas del negreito transporto dažnai būna pradėjęs rūgti.

Blogiau su skerdyklomis. Jų turime 5. Žagarėje ir Joniškyje jos gerai sutvarkytos, o kitur prieštarauja sanitariniams nuostatams ir yra tikros musių peryklos. Į kai kuriuos miestelius mėsą atveža „Maistas", tačiau specialių dėžių vežimui neturi: mėsa apdulka ir susiteršia.

Kepyklų apskrityje yra 20. Jos visos blogose patalpose. Nustatyti, ar duona atitinka reikalaujamus kontingentus, pagal Vyr. Sveikatos V-bos įsakymą buvo paimti pavyzdžiai ištyrimui, tačiau iš Farmacijos Instituto gautas atsakymas, kad duona ateina pavėluotai, nustoja savybių, kurių turėjo paėmimo momentu, todėl daryti analizės nėra prasmės.

Arešto namų yra 23. Su mažomis išimtimis visi blogi. Tiek visose daboklėse, tiek ir čia, yra blogos patalpos, kai kur net neizoliuotos nuo gyvenamų butų, be to, blakingos.

Iš 21 miestelio tik 4 turi pirtis. Radviliškis ir Kuršėnai turi po kelis tūkstančius gyventojų, tačiau nėra jiems kur apsišvarinti.

Vaisvandenių dirbtuvės apskrityje yra 4. Jos jau pradėjusios tvarkytis pagal sanitarinius nuostatus, nes, dar esant Nepriklausomai Lietuvai, Sveikatos Departamentas blogai įrengtoms vaisvandenių dirbtuvėms neduodavo leidimų veikti.

Kirpyklų turime 13. Kirpėjai nusiskundžia muilo, dezinfekuojamųjų priemonių stoka. Keliose kirpyklose rasta apsileidimo. Surašius kelis protokolus, jų veikimas, kiek karo sąlygos leidžia, patenkinamas.

Durpynų yra 8. Radviliškyje ir Rekyvoje sanitarinis stovis pakenčiamas. Mažesniuose durpynuose nėra gerų išviečių, šuliniai blogai

įrengti, vanduo rudas, laikosi prie pat žemės paviršiaus, apie rentinius nėra plukto molio sluoksnio. Nė vienas durpynas neturi pirmosios pagalbos vaistinėlės, o jei ir turi, tai ji tuščia.

Šiaulių apskr. yra dvi įmonės, kurios jau iš seniau pastatytos ne pagal sanitarinius nuostatus: tai Pavenčių cukraus fabrikas ir Pakruojo malūnas. Pavenčių cukraus fabrikas pastatytas ant Ventos upės kranto. Kanalizuotus vandenis leidžia į Ventos upę, 2 km aukščiau Kuršėnų miestelio. Fabrikas turi tris nusistovėjimo duobes, kurių plotas 5.600 kūb. metrų. Tas plotas yra per mažas, nes pagal Vyr. Statybos V-bos nurodymą, fabrikas turėtų įsirengti nusistovėjimo duobes 10.000 kūb. metrų. Anksčiau, kada fabriko darbas ėjo pilnu tempu, nuo kanalizacijos vandenų Ventoje dvėsdavo žuvys. Tada fabrikas kanalizuotus vandenis pradėjo chloruoti chlorkalkėmis. Jų dedama tiek, kad iš rūgščios reakcijos kanalizuoti vandenys pasidaro neutralios reakcijos. Kanalizuotų vandenų yra daug, nes fabrikas per minutę sunaudoja 5 kūb. metrus vandens, tačiau ne visi jie kenksmingi. Vanduo, su kuriuo plaunami runkeliai nepavojingas. Dabar fabriko veikimas del žaliavų stokos yra mažas, todėl ir kanalizacija ne tiek aktuali.

Pakruojyje yra malūnas, kuris savo kanalizaciją leidžia į Kruojos upelį aukščiau miesto. Atmatos yra smalinės, dervinės kilmės. Jos susidaro gazo generatoriuose sudegus pjūvenoms. Epideminiu atžvilgiu jos nepavojingos, tačiau teršia upę, miestelio gyventojai negali maudytis, dvokia, be to, dvesia žuvys.

Radviliškyje yra stiklo fabrikas. Skyriuje, kur paruošiamas smėlis ir maišomas su silikatais bei kitais chemikalais, anksčiau darbininkai dirbdavo su specialiomis kaukėmis. Dabar jų nėra, darbininkai dirba užsirišę ant burnos tik paprastas skareles. Chemikalai yra aitrūs, nes suėda guminius batus, kuriais darbininkai yra apsiavę. Mašinų skyriuje, kur vyksta apkūrenimas, nėra jokios ventiliacijos, žmonės ištisą dieną rūksta dūmuose. Dabar fabrikas nebeveikia.

Šiaulių apskr. yra 3 apylinkių ligoninės: Joniškyje, Pakruojyje, Šaukėnuose. Šaukėnuose kanalizacija bloga: kanalizuoti vandenys leidžiami į tvenkinį, iš kurio vandens bėga į per Šaukėnų miestelį tekantį upelį. Kanalizuotiems vandenims valyti nėra jokio filtro, vandens dezinfekuojami chlorkalkėmis. Pakruojo ligoninės kanalizacija bėga į atvirą griovį. Tuo pačiu grioviu bėga ir malūno kanalizacija. Visi ligoninės nešvarumai patenka į Kruojos upelį aukščiau miestelio. Ligoninės kanalizuotiems vandenims valyti filtrų nėra, yra tik nusistovėjimo šuliniai. Joniškio ligoninės kanalizacija tvarkoje.

Per 1942. IV. 1 — 1943. IV. 1. laikotarpį Šiaulių apskrityje epidemijų nebuvo. Pasitaikė tik sporadiškų atsitikimų.

Per minėtą laikotarpį buvo iš viso 13 dėm. šiltinės ir 63 vid. šiltinės atsitikimai. Kovai su dėm. šiltine buvo iš san. puskarininkių paruoštas dezinfektorių kadras. 9 žmonės išklausė trumpus kursus ir laukė darbo. Aktyviai tebuvo panaudoti tik 3 dezinfektoriai. Dezinfekcija ir nuutinimas buvo daromi kilnojamomis iš lentų specialiai padarytomis kameromis, kuriose dezinfekcija vykdavo karščiu. Dabar rengiamos nuutinimo įstaigos Kuršėnuose ir Žagarėje. Šį pavasarį buvo suruošti 3-jų dienų kursai žemesniajam med. personalui ryšium su galimomis vasaros metu kilti epidemijomis. Įvykus kur nors apskrityje vid. šiltinės susirgimui, tuojau į susirgimo vietą nuvykdavo epidemiologas su dezinfektorium, pasirūpindavo ligonio išgabenimu į ligoninę, dezinfekcija, uždėdavo karantiną ir palikdavo atitinkamos literatūros.

Daugiausia susirgimų vid. šiltine davė Žygaičių km., Šaukėnų v. Čia jau buvo susirgimų prieš kelerius metus ir šiemet vėl pasikartojo. Vietoje įskiepijus 224 žmones, susirgimai sustojo. Pakuršėnų km., Kuršėnų

v., susirgo dvi šeimos. Čia taippat prieš trejus metus buvo didesnis susirgimų skaičius. Matyti, liko bacilų nešiotojų, nuo kurių ir apsikrėtė. Pakuršėnų kaime įskiepyta 50 žmonių. Reikia pastebėti, kad Žygaičių kaime iš keliasdešimt sodybų tik kelios teturi išvietes. Tai, žinoma, palengvina plisti žarnų epideminiams susirgimams. Pakuršėnų km. susirgusiųjų sodybose buvo blogi šuliniai. Žygaičiai ir Pakuršėnai reikia laikyti endeminiais vid. šiltinės lizdais. Be to, apskrityje yra 3 vietos, iš kurių gali kilti nauji susirgimai. Šaukėnuose, kaip esu minėjęs, ligoninės kanalizacija bėga į per miestelį tekantį Šonos upelį, kuris pavasariais patvinsta ir užlieja kaikuriuos miestelio šulinius. Be to, upelis nenusausintas, dumblinas — gera vieta tarpti ir laikytis bakterijoms.

Radviliškyje yra tvenkinys, į kurį verčiamos miestelio sąšlavos. Prūdas dumblinas, pilnas pūvančių atmatų. Taippat gera perykla musėms ir bakterijoms. Per Joniškio miestą eina atviras upelis — griovys. Į jį subėga iš išviečių nešvarumai. Jis teršia orą ir epideminiu atžvilgiu pavojingas. Jis reikėtų uždengti.

Sanitariniams reikalams tvarkyti buvo paruošti ir atiduoti apskrities viršininkui pasirašyti trys privalomi įsakymai: švaros palaikymo reikalu, dėl kirpyklų tvarkymo ir dirbančiųjų sveikatos tikrinimo reikalu.

Sanitariniais reikalais parašyta 44 raštai, epideminiais — 22.

Del karo sanitarinė tarnyba sunki, nes stoka švarai palaikyti priemonių, blogas susisiekimas, tačiau karo metu įgyta patirtis, tikėkime, kada nors bus galima pritaikyti mūsų kraštui geresnėmis sąlygomis.

Šiaulių apskrities san. inspektoriui gyd. K. Petraičiui, padėjusiam šitą darbelį paruošti, tariu kolegišką ačiū.

Išvados: Šiaulių apskrityje 34,1% blogų šulinių, 20% sodybų neturi išviečių, Pavenčių cukraus fabrikas teršia Ventos upę, Pakruojyje blogos kanalizacijos vandenys teršia Kruojos upę.

Šaukėnų ir Kuršėnų valsčiuose yra endeminiai vidurių šiltinės lizdai.

Gyd. N. Indrašius.

Oda ir vidaus organai.

(Literatūrinė apžvalga).

Dr. Gerhard Henkel yra parašęs straipsnį „Die Feldnephritis — eine Dienzephalose“ („Münch. med. Wschr.“ 1943 m. 26—27 nr.), kuriame įrodinėja, kad karo lauko nefritas, — pasireiškiąs: 1) skausmais inkstų srityje, albuminurija, eritrocitų, leukocitų, cilindrų buvimu šlapimuose, inkstų nepakankamumu, uremija; 2) kraujospūdžio padidėjimu, širdies dilatacija, hipertrofija, asthma cardialis, plaučių edema; 3) veido, rankų ir kt. edema, — yra dienceph alon'o sunegalavimas, sukeltas šalčiui dirginant odą, per kurią paveikiama centrinė nervų sistema.

Labai įdomus išvedžiojimas. Tik gaila, kad autorius nepaaiškina, kokie yra saitai tarp odos ir centrinės nervų sistemos, vidaus organų. Bet tatai galima rasti prof. Speranski'o darbe „Nervnaja trofika v patologii“ („Arch. biol. nauk“. 1933).

Mūsų organizmo oda yra susijusi su kitais, vidaus organais gausiais ir įvairiarūšiais saitais — humoraliniais, nerviniais, vegetaciniais, hormoniniais ir t. t. Sužalojus, pvz., apdeginimu didesnį odos plotą, organizme išsivysto sunkūs, nebepataisomi pakitimai, pasibaigią mirtimi. Maži apdeginimai vartojami terapijoje džiovos (plaučių, sąnarių, stuburo), reumato, neuritų ir tt. atsitikimais. Daugeliu odos negalavimų ir susirgi-

mų atsitikimų kaltininkais esti endokrininė sistema, vidaus organai. Susirgus vidaus organams visuomet odoje išsivysto įvairių pakitimų, kartais net sunkiai sugaunamų, pasireiškiančių odos biochemizmo ir reaktingumo pasikeitimu (nustatoma prof. E. Zalkindson'o galvaniniu skausmo mėginiu — viscero - trofinis refleksas) — padidėja tam tikram vidaus organui atitinkamo odos ploto (dermatomero) elektrinis laidumas ir t. t. („Klin. Med." 1934 m. 6 nr.). Oda turi keturis pagrindinius receptorius (šilimai, šalčiui, lietimui, skausmui), kurie turi savo atskirus aferentinius takus. Odos jautrumas yra dvejopas: protopatinis (nejuntamas lokališkumas, dirginimo intensyvumas, pobūdis) ir epikritinis (tiksliai juntamas lokališkumas, temperatūros diferencijavimas ir t. t.). Oda turi savo vidinę sekreciją. Paveikus kuria nors priemone odos funkciją, trofiką, biochemizmą, odos eks- ir inkreciją, o taippat stimuliuojant arba tormozuojant odos saitus su kitais organais, gaunami funkciniai, nerviniai, biocheminiai, humoraliniai pakitimai visame organizme, kaip vieningoje visumoje. Bet kuris pakitimas kurioje nors organizmo vietoje paveikia visų kitų dalių darbuotę. Šitą faktą intuityviai jautė senovės gydytojai ir sėkmingai panaudodavo gydymui humorališkais pagrindais, kurie dabar pamiršti ir kaikurių autorių vėl atgaivinami (Aug. Lumière: La renaissance de la médecine humorale. Lyon, 1934) — didieji valymai: kraujo nuleidimas, vemdinimas, vidurių paleidimas, valymas per odą, prakaitinimas, pūslinimas, diurezės sukėlimas, taurės ir t. t. Oda yra ne tik įvairių fizinių dirgiklių detektorius, bet ir generatorius, transformatorius (elektromagnetinių bangų, elektrinių srovių). Oda radijuoja infraraudonuosius spindulius. Sužeidus odą gaunamas ultravioletinių mitogenitinių Gurvič'iaus spindulių radiavimas. Oda transformuoja trumpabangius ultravioletinius spindulius į ilgesnes bangas, kartais net matomas (Hausser, Vahle). Oda sukuria aplink save elektrinius laukus. Oda veikia kaip generatorius jėgos iki 20 mV ir kaip kondensatorius iki 0,1 mikrokulono (Čerbak). Oda kaip tikslus detektorius rezonuoja atitinkamiems elektromagnetiniams bangavimams, pvz., reaguoja eritema į ultravioletinius spindulius 302—297 $\mu\mu$, į minkštus rentgeno spindulius, reaguoja vienais ar kitais jutimais į kintamą žemo dažnumo elektrinę srovę ir vegetaciniais bei vazomotoriniais atliepimais į aukšto dažnumo srovę. Oda, kaip fotoelementas, nuo ultravioletinių spindulių duoda fotoelektrinį efektą. Oda atliepia į mechaninius, terminius, šviesinius ir kt. dirginimus pagamindama chemiškai veikiančias (ypač kraujagysles plečiamai) histaminiškas medžiagas.

Veikdami odą fizioterapiniais agentais (foto, termo, elektro, hidro, purvo, masažo ir t. t.), paliečiame vegetacinius receptorius. Kiekvienas dermatomeras susijęs aferentinėmis lietimo ir temperatūros skaidulomis su trimis gretimais stuburo smegenų segmentais, o skausmo aferentinės skaidulos — tiktai su vienu segmentu. Šitie faktai panaudojami įvairiems terapiniams efektams gauti. Dirginant tiek animalinę, tiek vegetacinę nervų sistemą per odą gaunami įvairūs kutano - kutaniniai (joniniai), kutano - visceraliniai ir kt. refleksai, pasireiškią tam tikru dėsningumu, pvz., dirginant kurį nors dermatomerą, sensoriškai vegetacinis refleksas reiškiasi unisegmentiškai, t. y. trofinės, vazomotorinės, sekrecinės, motorinės atveikos reiškiasi tame metamere, kuriam priklauso ir oda. Bet tikrumoje unisegmentinio reflekso nesti, nes aferentiniai saitai yra susiję su trimis kaimyniniais saitais. Todėl kalbama apie refleksogenines zonas. Nepamirština, kad nervų sistema veikia difuziškai, bet kadangi į dirginimus gauname aprėžtus atoveikius, tai reiškia, kad vienur vyksta jaudinimas, o kitur tormozavimas. Šitai te-

rapijoje panaudojama įvairiems gydomojo poveikio reguliavimams (norint atskirai paveikti sekreciją, medžiagų pašalinimą, peristaltiką, kraujospūdį ir t. t.). Paveikus kurią nors vegetacinės nervų sistemos sritį, tuojau difuziškai efektas išsisklaido po visą sistemą, veikiant adaptaciniam dėsningumui. Tuo būdu per odą reguliuojamos įvairios organizmo trofinės funkcijos, kurios tvarkomos vegetacinės nervų sistemos, nepareinamai nuo kraujo cirkuliacijos. Taigi, senoji lokalistinė terapija, bazavusis Rud. Virchow'o celularine patologija (nuo 1850 metų), pamažu (pastaraisiais metais labai smarkiai konstitucinės terapijos vardu) užleidžia vietą refleksiškai - trofiškajai ir humoralinei terapijai — poliartritų gydymas Ca - jontoforeze, o ją kombinuojant refleksogeninės zonos galvanizavimu, gaunama gerų padarinių gydant centrinės nervų sistemos ligas (hemiparezę, Little ligą, atetozę ir t. t.), diatermo- Ca ir I- jonteforeze sėkmingai gydoma lumboišialgija, gaunama nuostabių rezultatų gydant endoarterijitus ultravioletiniais spinduliais veikiant stuburą, gerai gydomi reumatiniai poliartritai (ir su aukšta temperatūra) veikiant diatermija sprando srities stuburą, nes refleksiškai trofiškoji terapija neboja lokalistikos — neuro - trofinė funkcija neturi aprėžtos lokalizacijos, nes jos morfologinės grupės išsiskirsčiusios visame nerviniame tinkle.

V. D. U-to Nervų ir Psichikos klinikoje sėkmingai gydomas reflekso - trofiškai ischias, kvarco lempa švitinant eriteminėmis dozėmis refleksogenines zonas (nedideliais plotmeliais). Šitoks būdas Leningrado fizioterapijos ir kurortologijos institute vartojamas jau nuo 1916 metų.

Pastaraisiais metais neurologijos horizontai žymiai išsiplėtė, ypač vystantis nervinės trofikos mokslui, kuris kiekvienos ligos (nors, pvz., ir infekcinės) patogenėzėje vyraujamu pradu laiko neuro - distrofinius procesus.

Referatai.

VIDAUS LIGOS.

19. Prof. Dr. H. Schulten u. Doz. Dr. Broglie: **Über das russische Kopfschmerzfieber.** (Apie rusiškąją galvos skaudėjimo karštligę). („Münch. med. Wschr." 1943 m. 24—25 nr.).

Karo metu pasirodančios naujos ligos. Vokiečių užimtuose Rusijos kraštuose pasirodžiusi nauja liga, autorių pavadinta „rusiškąja galvos skaudėjimo karštlige". Liga paprastai trunkanti maždaug penkias dienas. Apie vidurį ligos temperatūra pradeda leistis, paskui vėl pakyla. Temperatūra pasiekia net keturiasdešimt laipsnių. Sukėlėjas nežinomas, temperatūros kreivė („du kalnai") rodanti, kad sukėlėjas greičiausiai bus virus. Vietiniams rusų gyventojams šita liga nebuvusi pastebėta. Simptomai: Liga prasidedanti staiga, krečiąs šaltis. Pasireiškianti nedidelė leukopenija, nukrypimas į kairę. Atsirandą labai dideli galvos skausmai, pasirodąs meningismus, nugaros skausmai. Liga plintanti rudens mėnesiais. Gydoma analgetica. Skirtina nuo gripo, kurio atsitikimais esti stiprūs katariniai reiškiniai, ypač trachejitas, ko minėtos ligos atveju visai nesti.

N. Indrašius.

NERVŲ IR PSICHIKOS LIGOS.

2. Dozent Dr. V. Vaičiūnas (Kaunas): **Die Behandlung der Geisteskranken früher und heute.** (Psichinių ligonių gydymas seniau ir dabar) („Psychiatrische-Neurolog. Wschr." 1943 m. 29-30 ir 31-32 nr.).

Autorius ilgame straipsnyje pirmiausia apžvelgia psichinių ligonių gydymo istoriją. Toliau svarsto įvairius psichinių ligonių gydymo būdus, k. a. 1) kauzalinis gydymas, 2) gydymas hypnotica ir sedativa, 3) piretogeninis, hiperpiretinis, dirginamasis gydymas, 4) hidroterapija, 5) darbo terapija, 6) psichoterapija, 7) šokinė terapija: a) insulinu, b) kardiazoliu, c) elektra. Autorius plačiau svarsto apie pirotogeninę ir plačiausiai apie šokinę terapiją. 1925—1942 m. Nervų klinikoje gulėję 156 ligoniai, sergą paralysis progressiva, iš kurių pusė buvę gydyta piretogeniškai, paskui pritaikant specifinį gydymą. Nervų klinikoje nuo 1937 metų insulininiais šokais buvę gydyta 80 ligonių, gauta gerų rezultatų. Ilgiau autorius svarsto apie elektrinius šokus, kuriais Nervų klinikoj iki 1942 m. gydyta 50 ligonių, gauta 32% gerų padarinių. Galop autorius svarsto apie psichinių ligų priežastis.

N. Indrašius.

Klinikos ir praktikos patyrimai.

× **Gūžio ir morbus Basedowi gydymas.**

Gūžio atveju labai gerai padeda gyvsidabrio preparatai (kalomelis, sublimatas, raudonasis ir baltasis precipitatas, sierinis gyvsidabris) ir antimonas, vartojami išoriškai (tepalų pavidalu) ir į vidų. Šitos priemonės — „nekraujingasis peilis“ kartais gūžio ir morbus Basedowi atvejais stačiai nuostabiai veikia. *N. Indrašius.*

× **Prostatos hipertrofijos gydymas.**

Prostatos hipertrofiją skatina sėdimas gyvenimas, blogas virškinimas, nuo to pasidaro kraujo stazė. Kartais galima apseiti be operacijos: Dėlės perineum srityje; į vidų skirstomosios, atslūginamosios priemonės: Glauber'o druska, acto rūgšties kalis, vyninės rūgšties akmuo. Nuo šitų priemonių liauka susitraukia, surukšlėja, nebebkliudo šlapintis. *N. Indrašius.*

× **Tuberkuliozinių spondilitų ir tuberkuliozinių sąnarių susirgimų gydymas.**

Tam reikalui labai gerai padeda tos srities odos apdeginimai karšta geležimi. Tat yra išmėginęs chirurgas prof. Bier. Taip šitos ligos neretai pagydomos per kelias savaites arba mėnesius. *N. Indrašius.*

× **Padidėjusių tonsilų, adenoidų gydymas.**

Šitų ligų atveju dažnai galima apseiti ir be operacijos, ypač vaikams, iki 6 metų amžiaus. Vartotina „antilymphatica“: kalomelis, antimono preparatai, bario chloratas ir panašiai veikiantieji augalų ekstraktai. *N. Indrašius.*

× **Ūminių ir chronių meningitų** atvejais labai gerai padeda odos kvėpavimo pagerinimas, ypač amonio ir panašiai veikiančių augalų dekoktų preparatais. Nepamirština nedideli odos apdeginimai, dirbtinis odos išbėrinimas, pūslinamieji pleisteriai, dėlės. *N. Indrašius.*

× **Vėžio gydymas.**

Labai svarbu numatyti priešvėžiniai stoviai. Svarbiausioji vėžiui išsivystyti priežastis yra medžiagų apykaitos pablogėjimas. Todėl vėžys reikia gydyti medžiagų apykaitos gerinamaisiais vaistais — kalomeliu, vyninės rūgšties antimonu ir t. t. Dr. Emilis Schlegel yra nurodęs daug priemonių vėžiui internistiškai gydyti. Garsusis Galenas teigia, kad jis daugelį krūtų vėžio atsitikimų pagydęs vidurių paleidžiamaisiais vaistais. *N. Indrašius.*

Socialinio draudimo reikalais.

I.

PERTVARKOMAS MEDICINOS PAGALBOS TEIKIMAS.

Šių metų liepos mėn. 3 d. Vyr. Sveikatos Valdybos Generalinis Direktorius Dr. B. Matulionis per radiją paskelbė visiems gydytojams ir dantų gydytojams atitinkamų nurodymų dėl medicinos praktikos suprivatinimo ir naujai įvedamo socialinio draudimo vykdymo.

Pradėdamas savo pareiškimą Gen. Direktorius Dr. B. Matulionis nurodė, kad **nuo rugpjūčio 1 d. panaikinamas neapmokamas gydymas.** Vietoje ligšiolinio aprūpinimo ligoje ir pensijų, įvedamas nuo rugpjūčio 1 d. socialinis draudimas, kuris apims draudimą ligoje, draudimą nuo nelaimingų atsitikimų ir pensijas. Bus draudžiami privalomai darbininkai ir tarnautojai, kurių mėnesinis atlyginimas nebus didesnis kaip 300 RM ir laisvu noru apsidraudžiantieji. Socialinį draudimą vykdys Lietuvos Socialinio Draudimo Įstaiga; pensijų reikalams prie jos veiks Pensijų Įstaiga. Profesinių Sąjungų Centro Biuro Socialinio draudimo Skyrius pereis Socialinio Draudimo Įstaigai, kurios valdytoju yra paskirtas seniau buvęs Kauno apygardos ligonių kasos direktorius Marcinkus.

Toliau Gen. Direktorius Dr. B. Matulionis pateikė savo pareiškime platesnių žinių apie pagal Socialinio Draudimo potvarkį numatytas draudžiamųjų pareigas ir teises bei jų aprūpinimą. (Apie tai „Ateityje" prieš kurį laiką jau buvo rašyta). Toje pat pareiškimo vietoje ypač buvo užakcentuota ta aplinkybė, kad tinkamam apdraustųjų aprūpinimui ligoje Socialinio Draudimo Įstaiga sudaro sutartis su Sveikatos Rūmais, bet ne su atskirais asmenimis — gydytojais, dantų gydytojais, akušerėmis, vaistininkais ir pan. Sveikatos Rūmai savo rėžtu įpareigoja jiems priklausančias profesines grupes aptarnauti apdraustuosius. Vadinasi, tik Sveikatos Rūmai organizuos apdraustųjų medicininką aprūpinimą. Tai turi didelės reikšmės visoms medicinos srities profesinėms grupėms, nes Socialinio Draudimo Įstaiga, neturėdama teisės tiesiogiai tartis su gydytojais, dantų gydytojais, akušerėmis ir farmacininkais. priešingai anksčiau veikusioms ligonių kasoms, neturi ir teisės steigti savo ambulatorijų, poliklinikų, laboratorijų, vaistinių, ligoninių ir t. t. Visas apdraustųjų medicininško aprūpinimo darbas pereina į gydytojų privačius kabinetus ir į suprivatinamas vaistines. Tuo būdu **medicininškas darbas galutinai suprivatinamas.** Numatoma ateityje, kad visas ambulatorinis gydymas ir tyrimas — turės priklausyti tiktai tokioms įstaigoms, kurias išlaiko gydytojas ar Sveikatos Rūmai, kad ligonių kasų ar savivaldybių gydomosios įstaigos nedarytų gydytojų praktikai konkurencijos ir nebūtų mažinama privati gydytojų praktika. Todėl **nuo rugpjūčio 1 d. Reichskomisaro įsakymu bus Lietuvoje uždaromos visos ambulatorijos ir poliklinikos.** Paliekami tiktai džiovos, veneros ligų ir trachomos dispanseriai bei motinos ir vaiko konsultacijos. Iš dispanserių ir konsultacijų gydomosios funkcijos taippat numatoma išimti. Savivaldybių ambulatorijų, kurios gydytų neturtinguosius, nenumatoma steigti — savivaldybės šelpiamus neturtinguosius turės gydyti tuo pačiu būdu, kaip Socialinio Draudimo Įstaiga gydys apdraustuosius. Nenumatoma ambulatorijų ir prie ligoninių; ligoninių direktoriai ir skyrių vedėjai pasiskirtomis valandomis ligoninėse ambulatorinius ligonius galės priiminėti privačiai, sumokėdami įstaigai nuomą už jos būsto panaudojimą savo privačiai praktikai.

Kad Lietuvoje medicinos pagalba būtų aprūpinti apdraustieji, šelpiamieji ir neapdraustieji, reikalingas tikslus medicinos personalo paskirstymas, jo darbo tvarkymas ir priežiūra. Tam tikslui Reichskomisaro įsakymu šių metų pavasarį **įsteigti Lietuvos Sveikatos Rūmai.**

Apibūdinęs Sveikatos Rūmų organizaciją bei kompetenciją, Gen. Direktorius Dr. B. Matulionis toliau paaiškino, kad Sveikatos Rūmai nėra kuri nors sąjunga, bet vieša įstaiga. Medicinos darbuotojų priklausymas Sveikatos Rūmams yra privalomas. Nariu pasidaro kiekvienas darbuotojas automatiškai; pareiškimai priimti į Sveikatos Rūmus nereikalingi. Kiekvienas medicinos darbuotojas, kurio profesinė grupė suminėta Sveikatos Rūmų steigimo potvarkyje, privalo tuojau suteikti apie save žinių užpildydamas tam tikras anketas, kurių blankai šiomis dienomis bus išsiuntinėti apskričių ir miestų gydytojams.

Sveikatos Rūmų vadovybė jau paskirta: Valdytojas ir gydytojų profesinės grupės vadovas — prof. Pr. Gudavičius, dantų gydytojų grupės vadovas — doc. dr. Vyt. Damijonaitis, farmacininkų grupės vadovas — chemikas - vaistininkas Gabrėnas, med. seserų grupės vadovas — med. ses. Gudauskienė, akušerių grupės vadovas — akuš. Šindleraitė ir valdžios gydytojas — Vyr. Sveikatos Valdybos Sanitarijos Direkcijos viršininkas gyd. Vyt. Juškys.

Sveikatos Rūmai šiuo metu yra organizavimo stovyje. Numatoma prie pagrindinių profesinių grupių įsteigti pogrupes, pvz., slaugytojoms, felčeriams ir pan. Sveikatos Rūmų skyriai numatyta įsteigti: 1) Kaune — Kauno miestui bei apskričiai ir Kėdainių, Marijampolės, Vilkaviškio ir Šakių apskritims; 2) Vilniuje — Vilniaus m. bei apskričiai ir Trakų, Svyrių ir Ašmenos apskritims; 3) Šiauliuose — Šiaulių m. bei apskričiai ir Raseinių apskr.; 4) Panevėžyje — Panevėžio m. bei apskr. ir Biržų ir Rokiškio apskritims; 5) Telšiuose — Telšių, Kretingos, Tauragės ir Mažeikių apskritims; 6) Alytuje — Alytaus, Eisiškių ir Lazdijų apskritims; 7) Utenoje — Utenos, Zarasų ir Švenčionių apskritims.

Panaikinant neapmokamą gydymą, ambulatorijas ir poliklinikas Sveikatos Rūmai yra įpareigoti garantuoti visame krašte medicinos pagalbos teikimą ir todėl turi tiksliai visame krašte paskirstyti medicinos personalą. Šiomis dienomis tuo reikalu bus paskelbtas atitinkamas potvarkis. Pagal jį numatoma, kad **nuo rugpiūčio 1 d. verstis gydytojo ar dantų gydytojo praktika tam tikroje vietoje, ar tos vietos rajone bus reikalingas Sveikatos Rūmų leidimas.** Sveikatos Rūmai paskelbs sąrašą vietų, kuriose bus leidžiama praktikuoti gydytojams ir dantų gydytojams. Sveikatos Rūmai turi teisę gydytojų ir dantų gydytojų praktikos vietas suskirstyti į grupes pagal jų būtinumą. Gydytojų ir dantų gydytojų praktikos vietų sąrašą Sveikatos Rūmai sudarys pagal Lietuvos gyventojų gydytojais ir dantų gydytojais aprūpinimo būtinumą. Kiekvienas gydytojas, norįs Lietuvoje praktikuoti, ligi rugpjūčio 1 d. turi pasirūpinti gauti iš Sveikatos Rūmų paskyrimą į kurią nors praktikai paskirtą vietą.

Dantų gydytojo ar gydytojo paskyrimas į miestus reikalingas penkerių metų praktikos kaimo sąlygose įrodymo. Gydytojai specialistai nuo šitos pareigos galės būti atleidžiami. Gydomųjų įstaigų gydytojai ir dantų gydytojai taippat gali prašyti, kad jiems būtų paskirta praktikai vieta jų tarnybos rajone. Sveikatos Rūmai, susitarę su Vyr. Sveikatos Valdyba, gali gydomųjų įstaigų gydytojus ir dantų gydytojus įpareigoti užsiimti praktika.

Kad būtų patikrintas tautos sveikatingumas, kiekvienas gydytojas ir dantų gydytojas, kuriam suteiktas leidimas apsigyventi ir praktika verstis, bus įpareigojamas gydyti Socialinio Draudimo Įstaigos apdraustuosius ir viešųjų šelpimo įstaigų šelpiamuosius. Čia išimtį pagal prašymą gali padaryti Sveikatos Rūmai. Privalomas gydytojų darbas todėl yra numatomas, kad šiuo metu, kada jaučiamas didelis gydytojų trūkumas ir esantieji gydytojai labai apkrauti darbu, nelaukiama, jog atsirastų pakankamas savanorių gydytojų skaičius, kuris pajėgtų aptarnauti draudžiamuosius ir šelpiamuosius.

Gydytojai ir dantų gydytojai, kurie jau užsiima praktika arba numato 1943 m. ją pradėti, turės ligi liepos 10 d. įteikti Sveikatos Rūmams pareiškimą raštu, kad jiems būtų paskirta gydytojo arba dantų gydytojo praktikos vieta. Gi tiems gydytojams, kurie nepaprašys arba ne laiku paprašys, praktikai vietą galės paskirti Sveikatos Rūmai savo nuožiūra. Paskyrimo vietoje darbą gydytojai turės pradėti ne vėliau kaip praėjus mėnesiui po paskyrimo. Gydytojams ir dantų gydytojams, kurie ligi spalių 1 d. neturės leidimo apsigyventi praktikai, tolimesnis užsiėmimas praktika bus uždraustas.

Sveikatos Rūmai atskiras Lietuvos vietas galės paskelbti esant sveikatos globos atžvilgiu negerovės stovyje. Tokioje vietose praktikuojantiems gydytojams honorarų apskaičiavimo atžvilgiu bus daroma ypatingų lengvatų.

Vykdant socialinį draudimą ir suprivatinant medicinos praktiką, Generalinis Komisariatas nustatė, kad **Socialinio Draudimo Įstaiga, patikėtinio teisėmis, nuo rugpjūčio 1 d. perims visas ambulatorijas ir poliklinikas** su jų inventoriumi, neatsižvelgdama į tai, kam tos įstaigos ligi šiol priklausė. Likviduojamų ambulatorijų ir poliklinikų turtą numatoma perleisti gydytojams. Sąlygos, pagal kurias tas turtas gydytojams bus perleidžiamas, paaiškės vėliau. Šiuo metu yra nustatoma, kad gydytojas ar dantų gydytojas, gavęs leidimą apsigyventi praktikai, ambulatorijos ar poliklinikos turtą gali iš Socialinio Draudimo Įstaigos perimti nuomos pagrindais pagal sutartis. Medicininško turto, kurį valdo Socialinio Draudimo Įstaiga, paskirstymą sprendžia apskrities ar miesto gydytojas, gavęs Vyr. Sveikatos Valdybos nurodymų.

Toliau pranešime buvo paliesti techniškieji ambulatorijų ir poliklinikų turto perdavimo bei perėmimo klausimai, o taippat ir ambulatorijų bei poliklinikų personalo reikalai.

Apskričių gydytojai ne vėliau kaip ligi rūgpjūčio 1 d. turi pranešti Vyr. Sveikatos Valdybai, kurį ambulatorijų personalą perima gavę praktikos vietą gydytojai, kas iš ambulatorijų tarnautojų nori persikelti į kitas gydymo įstaigas ir kurie tarnautojai nori būti atleisti.

Visų gydytojų ir dantų gydytojų paskyrimai antraeilėms pareigoms, kurie pasilieka senoje gyvenamoje vietoje, ir toliau galioja, jei antraeilių pareigų tarnybinė vieta nepanaikinama.

Sveikatos Rūmai numato perimti tas ambulatorijų ir poliklinikų patalpas bei įrengimus, kurių perimti atskiri gydytojai nepajėgė; tokias patalpas ir įrengimus patys Sveikatos Rūmai perduos gydytojams, padėdami jiems įsikurti.

Vykdant medicinos praktikos suprivatinimą, Kainų Įstaiga, kaip tenka patirti, tuojau paskelbs privalomas taksas. Kai tos taksos bus paskelbtos, Sveikatos Rūmai duos reikalingų nurodymų ir paaiškinimų, kaip jomis naudotis.

Apie atlyginimą už apdraustųjų gydymą yra nustatytas toks atlyginimo principas — Socialinio Draudimo Įstaiga už kiekvieną apdraustąjį per metus sumokės tam tikrą sumą Sveikatos Rūmams. Šitą mokestį dar nustatys Reicho Komisaras. Priklausantį kiekvienam gydytojui atlyginimą išmokės patys Sveikatos Rūmai. Numatoma, kad Sveikatos Rūmai garantuos gydytojams tam tikrą pajamų minimumą.

Apie medicinos seserų ir akušerių darbą ir atlyginimus numatytas atskiras pranešimas.

II.

MEDICINOS GYDYTOJŲ IR DANTŲ GYDYTOJŲ ĮSIKŪRIMO IR PRAKTIKOS TVARKA.

Pasirėmus Reicho Komisaro Rytų Kraštui 1942 m. gruodžio 1 d. potvarkio dėl Sveikatos Rūmų įsteigimo (VBl. RKO. 167 psl. — ABl. Kau-

nas 757 psl.) 3-ju ir 7-ju §§ ir siekiant užtikrinti Lietuvos generalinės srities gyventojų aprūpinimą med. gydytojų ir dantų gydytojų pagalba, skelbiama ši med. gydytojų ir dantų gydytojų įsikūrimo ir praktikos tvarka:

1 §.

1) Verstis med. gydytojo ir dantų gydytojo praktika skirtoje Lietuvos generalinės srities vietoje arba vietos dalyje nuo 1943 m. rugpjūčio 1 d. reikalingas Lietuvos generalinės srities Sveikatos Rūmų leidimas (leidimas įsikurti).

2) Įsikūrimo leidimas leidžia verstis med. gydytojo ar dantų gydytojo praktika tik toje vietoje, kuriai jis išduotas. Leidimas gali būti terminuotas.

3) Verstis med. gydytojo ar dantų gydytojo praktika važinėjant iš vienos vietos į kitą draudžiama.

2 §.

1) Sveikatos Rūmai sudaro leistų gydytojų ir dantų gydytojų punktų Lietuvos generalinėje srityje sąrašą.

2) Med. gydytojų ir dantų gydytojų punktų sąrašas suskirstytas į sąrašą verstis bendra praktika ir į sąrašą verstis specialia gydytojo praktika.

3) Sveikatos Rūmai turi teisę med. gydytojų ir dantų gydytojų punktus suskirstyti būtinumo laipsniais. Punktų užėmimas vyksta pagal būtinumo laipsnį.

4) Med. gydytojų ir dantų gydytojų punktų sąrašas sudaromas ir nuolat pataisomas Sveikatos Rūmų pagal Lietuvos generalinės srities gyventojų aprūpinimo med. gydytojų ir dantų gydytojų pagalba reikalavimus.

3 §.

1) Sveikatos Rūmai med. gydytojų ir dantų gydytojų punktų sąrašą skelbia spaudoje ir specialioje spaudoje.

2) Sveikatos Rūmų nustatytais laikotarpiais skelbiami dar neužimti ir naujai įsteigti med. gydytojų ir dantų gydytojų punktai.

4 §.

1) Kiekvienas med. gydytojas ir dantų gydytojas, kuris nuo 1943 m. rugpjūčio 1 d. Lietuvos generalinėje srityje nori verstis med. gydytojo ir dantų gydytojo praktika, Lietuvos generalinės srities Sveikatos Rūmuose turi kandidatuoti į kurį nustatytą gydytojo punktą.

2) Jeigu del vieno med. gydytojo ar dantų gydytojo punkto yra keli kandidatai, Sveikatos Rūmai sprendžia, kam šitas punktas skirianas. Čia reikia remtis asmeninėmis ir šeimyninėmis sąlygomis ir ligšiolne profesine veikla.

3) Suteikti med. gydytojo ar dantų gydytojo punktui miestuose statoma sąlyga įrodyti vertimąsi praktika kaime 5 metus. Gydytojai specialistai atskirais atsitikimais nuo šitos sąlygos gali būti atleisti.

5 §.

1) Ligoninių med. gydytojai ir dantų gydytojai taippat gali kandidatuoti į paskyrimą gydytojo punkto jų dabartinėse veiklos vietoje.

2) Lietuvos generalinės srities Sveikatos Rūmai, susitarę su Vyriausiąja Sveikatos Valdyba, gali ligoninių med. gydytojus ir dantų gydytojus paskatinti verstis gydytojų ar dantų gydytojų praktika.

6 §.

Tautos sveikatai apsaugoti kiekvienas med. gydytojas ir dantų gydytojas, kuriam pagal med. gydytojų ar dantų gydytojų įsikūrimo ir praktikos tvarką leista verstis med. gydytojo ar dantų gydytojo praktika, yra įpareigotas apžiūrėti pacientus, priklausančius socialiniam drau-

dimui arba viešajai globai. Išimtis iš šito nuostato, prašant, gali leisti Sveikatos Rūmai.

7 §.

Med. gydytojai ir dantų gydytojai, kuriems yra nurodytas med. gydytojo ar dantų gydytojo punktas, savo veiklą šitame punkte turi pradėti vėliausiai per vieną mėnesį nuo įsikūrimo leidimo išdavimo.

8 §.

Sveikatos Rūmai atskiras Lietuvos Generalinės Srities dalis gali paskelbti vargingomis sritimis sveikatos reikalų rūpinimo atžvilgiu. Ten leistiems med. gydytojams ir dantų gydytojams honoraro apskaičiavimo ribose bus teikiamos ypatingos lengvatos.

9 §.

1) Med. gydytojai ir dantų gydytojai, kurie šiuo metu verčiasi praktika arba 1943 m. būvyje ketina pradėti praktiką, iki 1943 m. liepos 10 d. raštu turi pareikšti savo kandidatūrą į paskyrimą med. gydytojo arba dantų gydytojo punkto, rašydami Lietuvos generalinės srities Sveikatos Rūmų valdytojui prof. Dr. G u d a v i č i u i, Kaunas, Aukštaičių g. 4, Gydytojų Rūmai.

2) Med. gydytojams ir dantų gydytojams, kurie šiuo metu verčiasi praktika ir nustatytos kandidatūros nepareiškė arba laiku nepareikš, Sveikatos Rūmai gali nepaskirti gydytojo punkto.

10 §.

Med. gydytojams ir dantų gydytojams, kurie 1943 m. spalio 1 d. neturės įsikūrimo leidimo, verstis praktika visų pirma draudžiama.

11 §.

Nusižengusieji šitai įsikūrimo ir praktikos tvarkai bus baudžiami Lietuvos generalinės srities Sveikatos Rūmų valdytojo pagal 1943 m. gegužės 14 d. pirmojo potvarkio vykdyti potvarkiui dėl Sveikatos Rūmų įsteigimo 4 §-ą (Potvarkis paskelbtas 1943 m. gegužės 18 d. „Kauener Zeitung" Nr. 115).

12 §.

Ši įsikūrimo ir praktikos tvarka įsigalioja 1943 m. liepos 1 d.

Kaunas, 1943 m. liepos 1 d.

(pas.) *Prof. Gudavičius,*
Lietuvos generalinės srities Sveikatos Rūmų Valdytojas.

III.

MED. GYDYTOJŲ PASKIRSTYMO KRAŠTE PLANAS.

Pasirėmus 1943 m. liepos 1 dienos gydytojų ir dantų gydytojų įsikūrimo ir praktikos tvarkos 2 ir 3 §§, Lietuvos Generalinėje Srityje leidžiama tiek gydytojų punktų verstis gydytojų praktika:

I. Kauno mieste.

Bendrosios praktikos gydytojų	50
Gydytojų vidaus ligų specialistų	17
Gydytojų chirurgijos specialistų	17
Gydytojų ginekologijos ir gimdymo pagalbos specialistų	17
Gydytojų vaikų ligų specialistų	10
Gydytojų akių ligų specialistų	10
Gydytojų plaučių tuberkuliozės specialistų	10
Gydytojų odos ir lyties ligų specialistų	10
Gydytojų ausų ligų specialistų	8
Gydytojų rentgenologijos specialistų	6
Gydytojų nervų ir proto ligų specialistų	6
Gydytojų ortopedijos specialistų	3
Gydytojų inkstų ir pūslės ligų specialistų	3
Gydytojų stomatologijos specialistų	3
Gydytojų medicininių bakteriologinių tyrimų specialistų	5

II. Vilniaus mieste.

Bendrosios praktikos gydytojų . 50
Gydytojų vidaus ligų specialistų . 17
Gydytojų chirurgijos specialistų . 17
Gydytojų ginekologijos ir gimdymo pagalbos specialistų . . . 17
Gydytojų vaikų ligų specialistų . 10
Gydytojų akių ligų specialistų . 10
Gydytojų plaučių tuberkuliozės specialistų 10
Gydytojų odos ir lyties ligų specialistų 10
Gydytojų ausų ligų specialistų . 8
Gydytojų rentgenologijos specialistų 6
Gydytojų nervų ir proto ligų specialistų 6
Gydytojų ortopedijos specialistų . 3
Gydytojų inkstų ir pūslės ligų specialistų 3
Gydytojų stomatologijos specialistų 3
Gydytojų medicininių bakteriologinių tyrimų specialistų . . . 5

III. Šiaulių mieste.

Bendrosios praktikos gydytojų . 6
Gydytojų vidaus ligų specialistų . 4
Gydytojų chirurgijos specialistų . 4
Gydytojų ginekologijos ir gimdymo pagalbos specialistų . . . 3
Gydytojų vaikų ligų specialistų . 4
Gydytojų akių ligų specialistų . . 2
Gydytojų plaučių tuberkuliozės specialistų 2
Gydytojų odos ir lyties ligų specialistų 3
Gydytojų ausų ligų specialistų . 2
Gydytojų rentgenologijos specialistų 2
Gydytojų nervų ir proto ligų specialistų 1

IV. Panevėžio mieste.

Bendrosios praktikos gydytojų . 4
Gydytojų vidaus ligų specialistų . 3
Gydytojų chirurgijos specialistų . 3
Gydytojų ginekologijos specialistų 3
Gydytojų vaikų ligų specialistų . 3
Gydytojų akių ligų specialistų . 2
Gydytojų plaučių tuberkuliozės specialistų 2
Gydytojų odos ir lyties ligų specialistų 2
Gydytojų ausų ligų specialistų . 2
Gydytojų rentgenologijos specialistų 2
Gydytojų nervų ir proto ligų specialistų 1

V. Alytaus apskrityje

1. Alytaus mieste:

Bendrosios praktikos gydytojų . 3
Gydytojų vidaus ligų specialistų . 1
Gydytojų chirurgijos specialistų . 1
Gydytojų ginekologijos ir gimdymo pagalbos specialistų . . . 1
Gydytojų vaikų ligų specialistų . 1
Gydytojų akių ligų specialistų . 1
Gydytojų plaučių tuberkuliozės specialistų 1
Gydytojų odos ir lyties ligų specialistų 1
Gydytojų ausų ligų specialistų . 1

2. Alovės valsčiuje

Bendrosiois praktikos gydytojų . 1

3. Birštono valsčiuje

Bendrosios praktikos gydytojų . 1

4. Butrimonių valsčiuje

Bendrosios praktikos gydytojų . 1

5. Daugų valsčiuje

Bendrosios praktikos gydytojų . 1

6. Jėzno valsčiuje

Bendrosios praktikos gydytojų . 1

7. Merkinės valsčiuje

Bendrosios praktikos gydytojų . 1

8. Miroslavo valsčiuje

Bendrosios praktikos gydytojų . 1

9. Seirijų valsčiuje

Bendrosios praktikos gydytojų . 1

10. Simno valsčiuje

Bendrosios praktikos gydytojų . 1

11. Stakliškių valsčiuje

Bendrosios praktikos gydytojų . 1

12. Varėnos valsčiuje

Bendrosios praktikos gydytojų . 1

VI. Ašmenos apskrityje

1. Ašmenos mieste

Bendrosios praktikos gydytojų . 3
Gydytojų vidaus ligų specialistų . 1
Gydytojų chirurgijos specialistų . 1
Gydytojų ginekologijos specialistų 1
Gydytojų vaikų ligų specialistų . 1
Gydytojų akių ligų specialistų . 1
Gydytojų plaučių tuberkuliozės specialistų 1

Gydytojų odos ir lyties ligų specialistų 1
Gydytojų ausų ligų specialistų . 1

2. Alšėnų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2

3. Graužiškių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2

4. Krėvės valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2

5. Kucevičių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2

6. Mur-Ašmenėlės valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

7. Salų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2

8. Smurgainių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2

VII. Biržų apskrityje

1. Biržų mieste
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
Gydytojų vidaus ligų specialistų . 1
Gydytojų chirurgijos specialistų . 1
Gydytojų ginekologijos specialistų 1
Gydytojų vaikų ligų specialistų . 1
Gydytojų akių ligų specialistų . 1
Gydytojų plaučių tuberkuliozės specialistų 1
Gydytojų odos ir lyties ligų specialistų 1
Gydytojų ausų ligų specialistų . 1

2. Joniškėlio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2

3. Krinčino valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

4. Nemunėlio (Radviliškio) valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

5. Papilio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

6. Pasvalio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
Gydytojų akių ligų specialistų . 2

7. Saločių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

8. Vabalninko valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2

9. Vaškų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų 1

VIII. Eisiškių apskrityje.

1. Eisiškių mieste
Bendrosios praktikos gydytojų . 3
(jų tarpe vienas gydytojas ginekologijos ir gimdymo pagalbos specialistas)

2. Benekonių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2

3. Dieveniškių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2

4. Šaltinikų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2

5. Valkininkų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

6. II Varėnos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

IX. Kauno apskrityje

1. Babtų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

2. Čekiškės valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

3. Garliavos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

4. Jonavos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2

5. Kruonio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

6. Pakuonio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

7. Raudondvario valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

8. Rumšiškių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

9. Seredžiaus valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

10. Vandžiogalos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

11. Veliuonos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

12. Vilkijos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2

13. Zapyškio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

X. Kėdainių apskrityje.

1. Kėdainių mieste
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
Gydytojų vidaus ligų specialistų . 1
Gydytojų chirurgijos specialistų . 1
Gydytojų ginekologijos specialistų 1
Gydytojų vaikų ligų specialistų . 1
Gydytojų akių ligų specialistų . 1

Gydytojų plaučių tuberkuliozės specialistų 1
Gydytojų odos ir lyties ligų specialistų 1
Gydytojų ausų ligų specialistų . 1
2. Ariogalos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
3. Baisogalos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
4. Dotnuvos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
5. Grinkiškio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
6. Josvainių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
7. Krakių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
8. Pociūnėlių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
7. Surviliškio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
10. Šėtos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
11. Žeimių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

XI. Kretingos apskrityje.

1. Kretingos mieste
Bendrosios praktikos gydytojų . 3
Gydytojų vidaus ligų specialistų . 1
Gydytojų chirurgijos specialistų . 1
Gydytojų ginekologijos specialistų 1
Gydytojų vaikų ligų specialistų . 1
Gydytojų akių ligų specialistų . 1
Gydytojų plaučių tuberkuliozės specialistų 1
Gydytojų odos ir lyties ligų specialistų 1
Gydytojų ausų ligų specialistų . 1
2. Andriejavo valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
3. Darbėnų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
4. Gargždų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
5. Kartenos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
6. Kulių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
7. Mosėdžio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
8. Palangos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
9. Platelių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
10. Salantų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
11. Skuodo valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
12. Veviržėnų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

XII. Lazdijų apskrityje.

1. Lazdijų mieste
Bendrosios praktikos gydytojų . 3
jų tarpe:
Gydytojų chirurgijos specialistų . 1
Gydytojų ginekologijos specialistų 1
Gydytojų akių ligų specialistų . 1
2. Būdviečio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
3. Kapčiamiesčio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
4. Leipalingio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
5. Šventežerio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
6. Veisėjų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

XIII. Marijampolės apskrityje.

1. Marijampolės mieste
Bendrosios praktikos gydytojų . 3
Gydytojų chirurgijos specialistų . 2
Gydytojų vidaus ligų specialistų . 2
Gydytojų ginekologijos specialistų 1
Gydytojų vaikų ligų specialistų . 1
Gydytojų akių ligų specialistų . 1
Gydytojų plaučių tuberkuliozės specialistų 1
Gydytojų odos ir lyties ligų specialistų 1
Gydytojų ausų ligų specialistų . 1
2. Balbieriškio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
3. Igliaukos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
4. Kalvarijos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 4
(jų tarpe vienas gydytojas ginekologijos ir gimdymo pagalbos specialistas)
5. Kazlų Rūdos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
6. Prienų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
7. Sasnavos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

8. Šilavoto valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
9. Veiverių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

XIV. Mažeikių apskrityje.

1. Mažeikių mieste
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
Gydytojų vidaus ligų specialistų . 1
Gydytojų chirurgijos specialistų . 1
Gydytojų ginekologijos specialistų 1
Gydytojų vaikų ligų specialistų . 1
Gydytojų akių ligų specialistų . 1
Gydytojų plaučių tuberkuliozės specialistų 1
Gydytojų odos ir lyties ligų specialistų 1
Gydytojų ausų ligų specialistų . 1
2. Akmenės valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
3. Ylakių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
4. Klykolių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
5. Laižuvos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
6. Sedos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
7. Viekšnių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
8. Židikų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

XV. Panevėžio apskrityje.

1. Krekenavos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
2. Kupiškio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
3. Naujamiesčio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
4. Pumpėnų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
5. Pušaloto valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
6. Raguvos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
7. Ramygalos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
8. Rozalimo valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
9. Smilgių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
10. Subačiaus valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
11. Šeduvos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
12. Šimonių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
13. Troškūnų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
14. Vadoklių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

XVI. Raseinių apskrityje.

1. Raseinių mieste
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
Gydytojų vidaus ligų specialistų . 1
Gydytojų chirurgijos specialistų . 1
Gydytojų ginekologijos specialistų 1
Gydytojų vaikų ligų specialistų . 1
Gydytojų akių ligų specialistų . 1
Gydytojų plaučių tuberkuliozės specialistų 1
Gydytojų odos ir lyties ligų specialistų 1
Gydytojų ausų ligų specialistų . 1
2. Betygalos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
3. Jurbarko valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 4
(jų tarpe vienas gydytojas ginekologijos ir gimdymo pagalbos specialistas)
4. Kelmės valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
(jų tarpe vienas gydytojas gimdymo pagalbos specialistas)
5. Kražių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
6. Nemakščių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
7. Šiluvos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
8. Tytuvėnų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

XVII. Rokiškio apskrityje.

1. Rokiškio mieste
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
Gydytojų vidaus ligų specialistų . 1
Gydytojų chirurgijos specialistų . 1
Gydytojų ginekologijos specialistų 1
Gydytojų vaikų ligų specialistų . 1
Gydytojų akių ligų specialistų . 1
Gydytojų plaučių tuberkuliozės specialistų 1

Gydytojų odos ir lyties ligų specialistų 1
Gydytojų ausų ligų specialistų . 1
2. Juodupės valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
3. Južintų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
4. Kamajų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
5. Obelių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
6. Pandėlio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
7. Panemunėlio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
8. Skapiškio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
9. Suvainiškio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
10. Svėdasų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

XVIII. Svyrių apskrityje.

1. Svyrių mieste
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
2. Astravo valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
3. Gervėčių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
4. Kamajų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
5. Kiemeliškio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
6. Lentupio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
7. Mykoliškio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
8. Šemetavos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
9. Varnėnų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
10. Žukainių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų 1

XVIV. Šakių apskrityje.

1. Šakių mieste
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
Gydytojų vidaus ligų specialistų . 1
Gydytojų chiurgijos specialistų . 1
Gydytojų ginekologijos specialistų 1
Gydytojų vaikų ligų specialistų . 1
Gydytojų akių ligų specialistų . 1
Gydytojų plaučių tuberkuliozės specialistų 1

Gydytojų odos ir lyties ligų specialistų 1
Gydytojų ausų ligų specialistų . 1
2. Naumiesčio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
3. Gelgaudiškio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
4. Griškabūdžio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
5. Lekėčių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
6. Paežerėlių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
7. Plokščių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
8. Sintautų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
9. Slavikų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

XX. Šiaulių apskrityje.

1. Gruzdžių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
2. Joniškio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 4
Gydytojų ginekologijos specialistų 1
3. Kruopių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
4. Kriukų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
5. Kuršėnų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
(jų tarpe vienas gydytojas gimdymo pagalbos specialistas)
6. Linkuvos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
7. Lygumų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
8. Meškuičių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
9. Padubysio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
10. Pakruojaus valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
(jų tarpe 1 gydytojas gimdymo pagalbos specialistas)
11. Papilės valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
12. Pašvitinio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
13. Radviliškio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 3
14. Šaukėnų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

15. Šiaulėnų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
16. Tryškių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
17. Užvenčio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
18. Žagarės valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
19. Žeimelio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

XXI. Švenčionių apskrityje.

1. Švenčionių mieste
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
Gydytojų vidaus ligų specialistų . 1
Gydytojų chirurgijos specialistų . 1
Gydytojų ginekologijos specialistų 1
Gydytojų vaikų ligų specialistų . 1
Gydytojų akių ligų specialistų . 1
Gydytojų plaučių tuberkuliozės specialistų 1
Gydytojų odos ir lyties ligų specialistų 1
Gydytojų ausų ligų specialistų . 1
2. Adutiškio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
(jų tarpe 1 chirurgijos specialistas)
3. Daugeliškio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
4. Ignalinos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
5. Joniškio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
6. Kaltanėnų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
7. Melagėnų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
8. Pabradės valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
9. Saldutiškio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
10. Švenčionėlių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
11. Tverečiaus valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
12. Vydžių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

XXII. Tauragės apskrityje.

1. Tauragės mieste
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
Gydytojų vidaus ligų specialistų . 1
Gydytojų chirurgijos specialistų . 1
Gydytojų ginekologijos specialistų 1
Gydytojų vaikų ligų specialistų . 1
Gydytojų akių ligų specialistų . 1
Gydytojų plaučių tuberkuliozės specialistų 1
Gydytojų odos ir lyties ligų specialistų 1
Gydytojų ausų ligų specialistų . 1
2. Eržvilko valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
(su gimdymo pagalba)
3. Kaltinėnų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
4. Kvedarnos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
5. Laukuvos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
6. Naumiesčio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
7. Skaudvilės valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
8. Šilalės valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
9. Švėkšnos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
10. Vainuto valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
11. Pajūrio valsčiuje (Žvingiai)
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

XXIII. Telšių apskrityje.

1. Telšių mieste
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
Gydytojų vidaus ligų specialistų . 1
Gydytojų chirurgijos specialistų . 1
Gydytojų ginekologijos specialistų 1
Gydytojų vaikų ligų specialistų . 1
Gydytojų akių ligų specialistų . 1
Gydytojų plaučių tuberkuliozės specialistų 1
Gydytojų odos ir lyties ligų specialistų 1
Gydytojų ausų ligų specialistų . 1
2. Alsėdžių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
3. Luokės valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
4. Nevarėnų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

5. Plungės valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 3
(jų tarpe vienas gimdymo pagalbos spec.)
6. Rietavo valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
7. Tverų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
8. Varnių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
9. Žarėnų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

XXIV. Trakų apskrityje.

1. Trakų mieste
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
Gydytojų vidaus ligų specialistų . 1
Gydytojų chirurgijos specialistų . 1
Gydytojų ginekologijos specialistų 1
Gydytojų vaikų ligų specialistų . 1
Gydytojų akių ligų specialistų . 1
Gydytojų plaučių tuberkuliozės specialistų 1
Gydytojų odos ir lyties ligų specialistų 1
Gydytojų ausų ligų specialistų . 1
2. Aukštadvario valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
3. Kaišiadorių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 3
(jų tarpe 1 gydytojas gimdymo pagalbos specialistas)
4. Lentvario valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
5. Onuškio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
6. Rūdininkų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
7. Rūdiškių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
8. Semeliškių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
9. Vievio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
10. Žąslių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
11. Žiežmarių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

XX V. Ukmergės apskrityje.

1. Ukmergės mieste
Bendrosios praktikos gydytojų . 4
Gydytojų vidaus ligų specialistų . 1
Gydytojų chirurgijos specialistų . 1
Gydytojų ginekologijos specialistų 1
Gydytojų vaikų ligų specialistų . 1
Gydytojų akių ligų specialistų . 1
Gydytojų plaučių tuberkuliozės specialistų 1
Gydytojų odos ir lyties ligų specialistų 1
Gydytojų ausų ligų specialistų . 1
2. Balninkų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
3. Gelvonių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
4. Giedraičių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
5. Kavarsko valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
6. Kurkliu valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
7. Musninkų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
8. Siesikų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
9. Širvintų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
10. Taujėnų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

XXVI. Utenos apskrityje.

1. Utenos mieste
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
Gydytojų vidaus ligų specialistų . 1
Gydytojų chirurgijos specialistų . 1
Gydytojų ginekologijos specialistų 1
Gydytojų vaikų ligų specialistų . 1
Gydytojų akių ligų specialistų . 1
Gydytojų plaučių tuberkuliozės specialistų 1
Gydytojų odos ir lyties ligų specialistų 1
Gydytojų ausų ligų specialistų . 1
2. Aluntos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
3. Anykščių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
4. Daugailių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
5. Debeikių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
6. Inturkės valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
7. Kuktiškių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

8. Leliūnų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
9. Molėtų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
10. Tauragnų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
11. Užpalių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
12. Vyžuonų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

XXVII. Vilkaviškio apskrityje.

1. Vilkaviškio mieste
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
Gydytojų vidaus ligų specialistų . 1
Gydytojų chirurgijos specialistų . 1
Gydytojų ginekologijos specialistų 1
Gydytojų vaikų ligų specialistų . 1
Gydytojų akių ligų specialistų . 1
Gydytojų plaučių tuberkuliozės specialistų 1
Gydytojų odos ir lyties ligų specialistų 1
Gdytojų ausų ligų specialistų . 1
2. Bartininkų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
3. Kybartų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
4. Pilviškių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
5. Vištyčio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
6. Virbalio valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

XXVIII. Vilniaus apskrityje.

1. Jašiūnų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
2. Maišiogalos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
3. Mickūnų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
4. Naujosios Vilnios valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
5. Nemenčinės valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
6. Paberžės valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
7. Riešės valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
8. Rudaminos valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
9. Rukainių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
10. Sužonių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
11. Šumsko valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
12. Turgelių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

XXIX. Zarasų apskrityje.

1. Zarasų mieste
Bendrosios praktikos gydytojų . 2
Gydytojų vidaus ligų specialistų . 1
Gydytojų chirurgijos specialistų . 1
Gydytojų ginekologijos specialistų 1
Gydytojų vaikų ligų specialistų . 1
Gydytojų akių ligų specialistų . 1
Gydytojų plaučių tuberkuliozės specialistų 1
Gydytojų odos ir lyties ligų specialistų 1
Gydytojų ausų ligų specialistų . 1
2. Antalieptės valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
3. Degučių valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
4. Dusetų valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
5. Dūkšto valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
6. Rimšės valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
7. Salako valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1
8. Turmanto valsčiuje
Bendrosios praktikos gydytojų . 1

Kaunas, 1943 m. liepos 1 d.

(pas.) *Prof. Dr. Gudavičius,*
Sveikatos Rūmų Valdytojas.

IV.

DANTŲ GYDYTOJŲ PASKIRSTYMO KRAŠTE PLANAS.

1943 m. liepos 1 d. Sveikatos Rūmų Valdytojas prof. dr. Gudavičius, remdamasis 1943 m. liepos 1 d. med. gydytojų ir dantų gydytojų įsikūrimo ir praktikos tvarkos 2 ir 3 §§, pasirašė skelbimą, kuriuo nusta-

tyta, kiek Lietuvos generalinėje srityje leidžiama dantų gydytojų punktų verstis dantų gydytojų praktika. Tuo skelbimu miestuose, apskrityse ir valsčiuose leidžiami šitokie dantų gydytojų skaičiai:

Kauno ir **Vilniaus** miestuose po 65.
Šiaulių mieste 15.
Panevėžio mieste 10.

Alytaus mieste 5; Alytaus apskrities Birštono, Butrimonių, Daugų, Jezno, Merkinės, Miroslavo, Seirijų, Simno ir Varėnos valsčiuose po 1.

Ašmenos mieste 3; Ašmenos apskrities Alšėnų, Graužiškių, Krėvės, Kucevičių, Salų ir Smurgainių valsčiuose po 2.

Biržų mieste 4; Biržų apskr. Pasvalio vals. 2, Joniškėlio, Nemunėlio, Radviliškio, Papilio, Saločių, Vabalninko ir Vaškų valsčiuose po 1.

Eisiškių mieste 2; Eisiškių apskr. Dieveniškių valsč. 2; Benekonių ir Valkininkų valsčiuose po 1.

Kauno apskr. Babtų, Garliavos, Jonavos, Kruonio, Pakuonio, Raudondvario, Rumšiškių, Seredžiaus, Vandžiogalos, Veliuonos ir Vilkijos valsčiuose po 1.

Kėdainių mieste 3; Kėdainių apskr. Ariogalos, Dotnuvos, Grinkiškio, Krakių, Surviliškio, Šėtos ir Žeimių valsčiuose po 1.

Kretingos mieste 3; Kretingos apskr. Andriejavo, Darbėnų, Gargždų, Kartenos, Kulių, Mosėdžio, Palangos, Platelių, Salantų, Skuodo ir Veviržėnų valsčiuose po 1.

Lazdijų mieste 2; Lazdijų apskr. Leipalingio, Kapčiamiesčio ir Būdviečio valsčiuose po 1.

Marijampolės mieste 5; Marijampolės apskr. Suv. Kalvarijos ir Prienų valsčiuose po 2; Balbieriškio, Igliaukos, Kazlų Rūdos, Sasnavos, Šilavoto ir Veiverių valsčiuose po 1.

Mažeikių mieste 3; Mažeikių apskr. Akmenės, Ylakių, Laižuvos, Sedos, Klykolių ir Viekšnių valsčiuose po 1.

Panevėžio apskr. Kupiškio ir Šeduvos valsčiuose po 2; Krekenavos, Pumpėnų, Raguvos, Ramygalos, Rozalimo, Smilgių, Subačiaus, Šimonių ir Troškūnų valsčiuose po 1.

Raseinių mieste 4; Raseinių apskr. Jurbarko ir Kelmės valsčiuose po 2; Betygalos, Kražių, Nemakščių, Šiluvos, Šimkaičių ir Tytuvėnų valsčiuose po 1.

Rokiškio mieste 3; Rokiškio apskr. Juodupės, Kamajų, Obelių, Pandėlio, Panemunėlio, Skapiškio, Suvainiškio ir Svėdasų valsčiuose po 1.

Svyrių mieste ir jo Gervėčių, Kamajų, Kiemeliškių, Lentupio, Semetavos, Varnėnų, Žukainių, Astravo ir Mykoliškių valsčiuose po 1.

Šakių mieste 2; Šakių apskr. Naumiesčio, Griškabūdžio, Slavikų ir Lekėčių valsčiuose po 1.

Šiaulių apskrities Joniškio valsč. 3; Kuršėnų ir Radviliškio valsčiuose po 2; Gruzdžių, Kruopių, Linkuvos, Meškuičių, Padubysio, Pakruojaus, Papilės, Pašvitinio, Šaukėnų, Šiaulėnų, Tryškių, Užvenčio, Žagarės ir Žeimelio valsčiuose po 1.

Švenčionių mieste 3; Švenčionių apskr. Adutiškio, Daugeliškių, Ignalinos, Joniškio, Melagėnų, Pabradės, Saldutiškio, Švenčionėlių, Tverečiaus ir Vydžių valsčiuose po 1.

Tauragės mieste 4; Tauragės apskr. Skaudvilės valsč. 2; Eržvilko, Kaltinėnų, Kvedarnos, Laukuvos, Naumiesčio, Šilalės, Švėkšnos ir Pajūrio (Žvingių) valsčiuose po 1.

Telšių mieste 4; Telšių apskr. Plungės valsč. 3; Alsėdžių, Luokės, Nevarėnų, Rietavo, Tverių, Varnių ir Žarėnų valsčiuose po 1.

Trakų mieste 2; Trakų apskr. Kaišiadorių valsč. 2; Aukštadvario, Lentvario, Onuškio, Rudiškių, Semeliškių, Vievio ir Žiežmarių valsčiuose po 1.

Ukmergės mieste 4; Ukmergės apskr. Gelvonų, Giedraičių, Kavarsko, Kurklių, Musninkų, Siesikų ir Širvintų valsčiuose po 1.

Utenos mieste 3; Utenos apskr. Anykščių valsč. 2; Aluntos, Daugailių, Debeikių, Molėtų, Tauragnų, Užpalių ir Vyžuonų valsčiuose po 1.

Vilkaviškio mieste 3; Vilkaviškio apskr. Pilviškių valsč. 2; Bartininkų, Kybartų, Vištyčio ir Virbalio valsčiuose po 1.

Vilniaus apskr. Naujosios Vilnios valsč. 2; Jasiūnų, Maišiogalos, Mickūnų, Nemenčinės, Paberžės, Riešės, Rudaminos, Šumsko ir Turgelių valsčiuose po 1.

Zarasų mieste 3; Zarasų apskr. Antalieptės, Degučių, Dukšto, Dusetų, Rimšių, Salako ir Turmanto valsčiuose po 1.

Taigi, iš viso pagal paskirstymo planą miestuose su apskritimis numatyti šitokie dantų gydytojų skaičiai: Kauno 76, Vilniaus 76, Šiaulių 36, Panevėžio 23, Alytaus 14, Ašmenos 15, Biržų 12, Eisiškių 6, Kėdainių 10, Kretingos 14, Lazdijų 5, Marijampolės 15, Mažeikių 9, Raseinių 14, Rokiškio 11, Šakių 6, Švenčionių 13, Svyrių 10, Tauragės 14, Telšių 14, Trakų 11, Ukmergės 11, Utenos 12, Vilkaviškio 9 ir Zarasų 10. Vadinasi, visai Lietuvos generalinei sričiai planas numato 446 dantų gydytojus.

V.

AKUŠERIŲ ĮSIKŪRIMO IR PRAKTIKOS TVARKA LIETUVOS GENERALINĖJE SRITYJE.

Pasirėmus Reicho Komisaro Rytų Kraštui 1942 m. gruodžio 1 d. potvarkio del Sveikatos Rūmų įsteigimo (VBl. RKO, 167 psl. — ABl. Kaunas 757 psl.) 3-ju ir 7-ju §§ ir siekiant užtikrinti Lietuvos Generalinės Srities gyventojų aprūpinimą akušerių pagalba, skelbiama ši valstybės pripažintų akušerių įsikūrimo ir praktikos tvarka:

1 §

1. Verstis valstybės pripažintos akušerės praktika skirtoje Lietuvos Generalinės srities vietoje ar vietos dalyje nuo 1943 m. rugpjūčio 1 d. reikalingas Lietuvos Generalinės Srities Sveikatos Rūmų leidimas (leidimas įsikurti).

2. Įsikūrimo leidimas duoda teisę verstis akušerės praktika tik tose vietose, kurioms jis yra duotas.

3. Verstis praktika važinėjant iš vienos vietos į antrą draudžiama.

2 §

1. Sveikatos Rūmai sudaro leistų akušerių punktų Lietuvos Generalinėje Srityje sąrašą.

2. Sveikatos Rūmai turi teisę akušerių punktus suskirstyti įvairiais būtinumo laipsniais. Punktai užimami pagal būtinumo laipsnį.

3. Akušerių punktų sąrašas sudaromas ir nuolat pataisomas Sveikatos Rūmų pagal Lietuvos Generalinės Srities gyventojų aprūpinimo akušerių pagalba reikalavimus.

3 §

1. Sveikatos Rūmai spaudoje ir specialioje spaudoje skelbia akušerių punktų sąrašą.

2. Sveikatos Rūmų nustatomais laikotarpiais skelbiami dar neužimti ir naujai įsteigti akušerių punktai.

4 §

1. Kiekviena akušerė, kuri nuo 1943 m. rugpjūčio 1 d. Lietuvos Generalinėje Srityje nori verstis akušerės praktika, Sveikatos Rūmuose turi kandidatuoti į kurį nustatytą akušerės punktą.

2. Jeigu į vieną akušerės punktą yra keli kandidatai, Sveikatos Rūmai sprendžia, kam šis punktas skiriamas. Čia reikia remtis asmeninėmis ir šeimyninėmis sąlygomis ir ligšioline profesine veikla.

5 §

1. Ligoninių akušerės taip pat gali pretenduoti į akušerės punkto paskyrimą.

2. Lietuvos Generalinės Srities Sveikatos Rūmai, susitarę su Vyriausiąja Sveikatos Valdyba, ligoninių akušeres gali paskatinti verstis akušerių praktika.

6 §

Užtikrinti pakankamam gyventojų aprūpinimui akušerių pagalba kiekviena akušerė, kuriai pagal įsikūrimo ir praktikos tvarką yra duotas leidimas verstis akušerės praktika, yra įpareigota kiekvienu metu visoms nėščioms ir gimdančioms, gimdyvėms ir naujagimiams be luomo ar turto skirtumo pareikalavus teikti pagelbą, jeigu jai pagal jos tarnybinę tvarką nėra uždėta suvaržymų.

7 §

Akušerės, kurioms yra nurodytas akušerės punktas, savo veiklą tame punkte turi pradėti ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo įsikūrimo leidimo išdavimo.

8 §

Sveikatos Rūmai atskiras Lietuvos Generalinės Srities dalis gali paskelbti vargingomis sritimis sveikatos reikalų rūpinimo atžvilgiu. Ten leistoms įsikurti akušerėms gali būti teikiamos ypatingos lengvatos.

9 §

1. Akušerės, kurios šiuo metu verčiasi praktika arba 1943 m. būvyje numato pradėti verstis akušerės praktika, iki 1943 m. rugpjūčio 10 d. raštu turi pareikšti savo kandidatūrą į paskyrimą akušerės punkto, rašydamos Lietuvos Generalinės Srities Sveikatos Rūmų Valdytojui prof. dr. Gudavičiui, Kaunas, Duonelaičio g. 10.

2. Akušerėms, kurios šiuo metu verčiasi praktika ir nustatytos kandidatūros nepareikš arba laiku nepareikš, Sveikatos Rūmai gali nepaskirti akušerės punkto.

10 §

Akušerėms, kurios 1943 m. spalio 1 d. neturės leidimo įsikurti, verstis akušerės praktika visų pirma draudžiama.

11 §

Nusižengimai šiai įsikūrimo ir praktikos tvarkai bus baudžiami Lietuvos Generalinės Srities Sveikatos Rūmų valdytojo pagal 1943 m. gegužės 14 d. pirmojo potvarkio vykdyti potvarkiui del Sveikatos Rūmų įsteigimo 4-ą §.

12 §

Šis potvarkis įsigalioja 1943 m. rugpjūčio 1 d.

Prof. Gudavičiuss,
Lietuvos Generalinės Srities Sveikatos Rūmų Valdytojas.

Kaunas, 1943 m. liepos 29 d.

VI.

AKUŠERIŲ TINKLAS LIETUVOJE.

Sveikatos Rūmų Valdytojas prof. dr. Gudavičius, pasirėmęs 1943 m. liepos 29 d. akušerių įsikūrimo ir praktikos tvarkos Lietuvos Generalinėje srityje 2 ir 3 §§, pasirašė skelbimą, pagal kurį Lietuvos Generalinėje Srityje leidžiama tiek punktų verstis akušerių praktika:

Kauno ir **Vilniaus** miestuose po 30.

Alytaus apskrityje: Alytuje, Alovėje, Birštone, Butrimonyse, Dauguose, Jezne, Merkinėje, Miroslave, Seirijuose, Simne ir Varėnoje I po 2; Stakliškėse 1.

Ašmenos apskr.: Ašmenoje ir Salose po 3; Alšėnuose, Graužiškiuose. Krėvėje, Kucevičiuose ir Smurgainiuose po 2.

Biržų apskr.: Vabalninke 3; Biržuose, Pabiržėje ir Saločiuose po 2; Daujėnuose, Joniškėlyje, Krinčine, Nem. Radviliškyje, Papilyje ir Vaškuose po 1.

Eisiškių apskr.: Dieveniškėse ir Eisiškėse po 3; Benekonyse, Valkininkuose ir Varėnoje II po 2; Šalčininkuose 1.

Kauno apskr.: Garliavoje ir Jonavoje po 3; Kruonyje, Aukšt. Panemunėje, Pažaislyje, Raudondvaryje, Vandžiogaloje ir Vilkijoje po 2; Babtuose, Čekiškėje, Lapiuose, Pakuonyje, Rumšiškėse, Seredžiuje, Veliuonoje ir Zapiškyje po 1.

Kėdainių apskr.: Baisogaloje, Dotnuvoje, Grinkiškyje, Kėdainiuose ir Krakėse po 2; Ariogaloje, Gudžiūnuose, Josvainiuose, Pernaravoje, Surviliškyje, Šėtoje ir Žeimiuose po 1.

Kretingos apskr.: Darbėnuose, Gargždуose, Kretingoje, Kartenoje, Mosėdyje, Plateliuose, Salantuose ir Skuode po 2; Andrejave, Kuliuose, Palangoje ir Veviržėnuose po 1.

Lazdijų apskr.: Lazdijuose ir Leipalingyje po 2; Kapčiamiestyje, Būdvietyje-Sangrūdoje, Rudaminoje, Šventežeryje ir Veisėjuose po 1.

Marijampolės apskr.: Suv. Kalvarijoje, Krosnoje, Kazlų Rūdoje, Marijampolėje ir Veiveriuose po 2; Balbieriškyje, Gudeliuose, Igliškėliuose, Liudvinave, Liubave, Prienuose, Sasnavoje ir Šilavote po 1.

Mažeikių apskr.: Akmenėje, Ylakiuose, Sėdoje, Tirkšliuose, Viekšniuose ir Židikuose po 2, Laižuvoje ir Mažeikiuose po 1.

Panevėžio apskr.: Panevėžyje 3; Krekenavoje, Kupiškyje, Naujamiestyje, Raguvoje, Ramygaloje, Smilgiuose, Subačiuje, Šeduvoje, Vadokliuose ir Viešintose po 2; Pumpėnuose, Pušalote, Rozalime, Šimonyse ir Troškūnuose po 1.

Raseinių apskr.: Kelmėje 3; Jurbarke, Betygaloje, Girkalnyje, Kražiuose, Raseiniuose, Šiluvoje, Šimkaičiuose ir Viduklėje po 2; Nemakščiuose, Raudonėje ir Tytuvėnuose po 1.

Rokiškio apskr.: Obeliuose 3; Kamajuose, Pandėlyje ir Rokiškyje po 2; Juodupėje, Južintuose, Panemunyje, Panemunėlyje, Skapiškyje ir Svėdasuose po 1.

Svyrių apskr.: Gervėčiuose, Kamajuose, Kiemeliškyje, Lentupyje, Svyriuose ir Varnėnuose po 2; Šemetavoje 1.

Šakių apskr.: Griškabūdyje ir Kiduliuose po 2; Barzduose, Būbleliuose, Gelgaudiškyje, Jankuose, Lekėčiuose, Lukšiuose, Paežerėliuose, Plokščiuose, Sintautuose ir Šakiuose po 1.

Šiaulių apskr.: Kuršėnuose 3; Gruzdžiuose, Joniškyje, Linkuvoje, Padubysyje, Pakruojyje, Papilėje, Radviliškyje, Šaukėnuose, Šiauliuose,

Tryškiuose ir Šiaulėnuose po 2; Kruopiuose, Kriukuose, Lygumose, Meškuičiuose, Pašvitinyje, Skaisgiryje, Stačiūnuose, Užventyje, Žagarėje, Vaiguvoje ir Žeimelyje po 1.

Švenčionių apskr.: Švenčionyse 3; Adutiškyje, Ignalinoje, Melagėnuose, Pabradėje ir Vidžiuose po 2; Daugeliškyje, Joniškyje, Kaltanėnuose, Saldutiškyje, Švenčionėliuose ir Tverečiuje po 1.

Tauragės apskr.: Skaudvilėje 3; Eržvilke, Kaltinėnuose, Kvedarnoje, Naumiestyje, Šilalėje, Švėkšnoje ir Tauragėje po 2; Batakiuose, Gaurėje, Laukuvoje, Vainute ir Žygaičiuose po 1.

Telšių apskr.: Alsėdžiuose, Luokėje, Plungėje, Rietave, Telšiuose, Varniuose ir Žarėnuose po 2; Nevarėnuose ir Tveruose po 1.

Trakų apskr.: Aukštadvaryje, Kaišiadoryse, Onuškyje, Rudiškėse, Semeliškėse, Trakuose, Vievyje, Žasliuose, Žiežmariuose ir Lentvaryje po 2.

Ukmergės apskr.: Deltuvoje, Gelvonuose, Giedraičiuose, Kovarske, Musninkuose, Pabaiske, Pagiryje, Širvintuose ir Taujėnuose po 2; Balninkuose, Kurkliuose, Panoteriuose, Siesikuose, Šešuoliuose, Vepriuose, Želvoje ir Žemaitkiemyje po 1.

Utenos apskr.: Molėtuose 3; Aluntoje, Anykščiuose, Tauragnuose ir Utenoje po 2; Daugailiuose, Debeikiuose, Kuktiškėse, Leliūnuose, Skiemonyse, Užpaliuose ir Vyžuonose po 1.

Vilkaviškio apskr.: Pilviškiuose ir Vilkaviškyje po 2; Alvite, Bartininkuose, Gižuose, Gražiškiuose, Kybartuose, Keturvalakiuose, Pajevonyje, Vištytyje ir Žaliojoje po 1.

Vilniaus apskr.: Rudaminoje 4; Maišiogaloje, Mickūnuose, Nemenčinėje, Paberžėje, Riešėje, Šumske ir Turgeliuose po 3; Jašiūnuose 2.

Zarasų apskr.: Rimšėje, Salake ir Smalvėse po 2; Antalieptėje, Antazavėje, Degučiuose, Dusetose, Dukštoje ir Imbrade po 1.

VII.

1943 M. LIEPOS MĖN. 15 D. POTVARKIS DEL ATLYGINIMŲ UŽ MEDICINOS IR DANTŲ GYDYTOJŲ PATARNAVIMUS LIETUVOS GENERALINĖJE SRITYJE.

Pasirėmęs 1942 m. liepos mėn. 21 d. parėdymu dėl Kainų Direktoriaus paskyrimo § 1 (ABl. Kauen 1942 S. 486), nustatau:

1 §

1) Už medicinos ir dantų gydytojų patarnavimus atlyginimai tegali būti imami ne aukštesni, kaip išvardinti duotame Sveikatos Rūmams Lietuvos Generalinei Sričiai, Kaune, sąraše.

2) Sveikatos Rūmai leidžia smulkesnius nuostatus dėl tarifų taikymo.

3) Už veiksmus, kuriems atlyginimai sąraše nenustatyti, gali būti imama prisilaikant tarifų už tolygius veiksmus.

2 §

Žemiausios kainos taikomos, kai atlyginama iš viešųjų fondų bei labdarybės įstaigų lėšų. Žemiausieji tarifai negali būti peržengti tiems mokėtojams, kurie įrodo esą beturčiai, arba kai mokėtojai yra karo invalidai, invalidų pensijos gavėjai arba beturčiams globoti draugijos.

3 §

1) Leistinus pagal §§ 1 ir 2 atlyginimus galima imti tik už tokius veiksmus, kurie yra laikomi savarankiais.

2) Atlyginimas už gydytojų veiksmus apima mokestį už apžiūrėjimą ir recepto išrašymą.

3) Už kartotinius grupės B (ypatingieji veiksmai) veiksmus atlyginimas pradedant 4-ju ir sekančiais veiksmais mažinamas mažiausia trečdaliu.

4 §

Sekmadieniais ir šventadieniais prie leidžiamų pagal šias taisykles atlyginimų gali būti imamas 50% priedas.

5 §

Už gydytojų panaudotus vaistus ir kitokios rūšies medžiagą gali būti atskirai paskaičiuota, kai jų kaina yra ne mažesnė kaip RM 1,—.

6 §

1) Gydytojams taikomi mano 1943 m. gegužės mėn. 14 d. potvarkio dėl kainas įrodančių užrašų vedimo ir jų saugojimo nuostatai.

2) Minėto potvarkio 3 § pastr. 1 numatytas pažymėjimas — pakvitavimas gautam atlyginimui išrašomas tik mokėtojui reikalaujant.

7 §

Šis potvarkis įsigalioja 1943 m. rugpjūčio mėn. 1 d.

Kainų Direktorius.

Kaunas, 1943 m. liepos mėn. 15 d.

A. A. Prof. Antanas Jurgeliūnas.

(Nekrologas).

Šių metų rugpjūčio 5 d. žaibo greičiu pasiekė mus žinia apie prof. Antano Jurgeliūno mirtį. Velionis priklausė senesnei mūsų mokslininkų kartai. Būdamas kilnaus būdo ir taurios sielos žmogus, a. a. prof. Jurgeliūnas nemėgo politinės veiklos ir partinių rietenų, todėl dirbo

grynai mokslinį darbą. Atsidavęs savo siaurai specialybei — bakteriologijai, velionis beveik nedalyvavo visuomeniniame gyvenime, todėl visuomenei mažai tebuvo žinomas. Profesorius buvo ramus, kuklus, mokslininkas ir kruopštus tyrėjas. Jo mokslo darbai apima didžiąja dalimi tyrimus apie užkrečiamas ligas ir apsisaugojimo būdus nuo jų. Šitiems tyrimams jis skirdavo visą laiką, tad medžiaginiais savo asmens reikalais beveik nesirūpino — gyveno labai kukliai, turto nesusikrovė.

Antanas Jurgeliūnas yra gimęs 1872 m. Vabalninke. Baigęs gimnaziją Šiauliuose, studijuoja Petrogrado fizikos - matematikos fakultete. Baigęs gamtos skyrių, tuo nepasitenkino, — tęsia studijas Dorpato ir Kijevo medicinos fakultetuose. Mediciną baigia Kijeve 1900 m. Čia pradeda domėtis tada dar jaunu ir daug žadančiu bakteriologijos mokslu. Už atliktą mokslo darbą iš šitos srities apdovanojamas aukso medaliu. Keletą metų dirba įvairiose ligoninėse. 1903 m. pradeda dirbti Kijevo bakteriologijos institute. Iš čia gabus jaunas mokslininkas gauna komandiruotę į Vakarų Europą specializuotis. 1910 m. įsigyja medicinos daktaro laipsnį ir persikelia į Maskvos bakteriologijos institutą, kur eina direktoriaus padėjėjo pareigas. 1916 m. įsigyja privatdocento titulą ir skaito medicinos fakulteto studentams paskaitas. Lietuvon grįžta 1921 m. ir čia eina Valst. higienos instituto direktoriaus pareigas. Sekančiais metais išrenkamas profesorium į Kauno Universitetą ir skiriamas higienos ir bakteriologijos katedros vedėju. Šitas pareigas eina iki 1934 m., kada jo susilpnėjusi sveikata del pasaulinio karo metu persirgtos ligos tiek pablogėjo, kad jau nebegali skaityti paskaitų. Dirbdamas Nepriklausomoje Lietuvoje, velionis, kad ir negaluodamas, toliau tęsia mokslinį darbą, aktyviai dalyvauja gydytojų kongresuose, rašo mūsų krašto opiais sveikatos reikalais ir padeda patarimais, kaip žinovas, mūsų sveikatos apsaugos įstaigoms.

Prof. Jurgeliūnas yra paskelbęs apie 30 originalių mokslinių darbų, kurie buvo spausdinami rusų, vokiečių ir lietuvių medicinos žurnaluose.

Pasitraukęs iš Universiteto ir Higienos valstybinio instituto, kurį laiką gyvena Kaune, vėliau persikelia į savo gimtąjį Vabalninką ir čia jau paliegęs, artimųjų globojamas baigia savo amželį.

Prof. Jurgeliūno asmenyje netekome rimto ir kruopštaus mokslo darbininko, kuris savo darbštumu ir kuklumu bus pavyzdžiu jaunesniajai mūsų medikų kartai. *J. Š.*

Mirė:

Panevėžyje gyd. Marija Gusievienė.
Raseiniuose gyd. Bronė Elsbergaitė.

Kronika.

SVEIKATOS REIKALAIS.

× **Vyr. Sveik. V-bos žinios apie užkrečiamąsias ligas 1943 m. kovo mėn.:** typhus abdom. 99, paratyphus 10, dysentheria 1, typhus exanthem. 104, enterocol. inf. 8, sepsis puerper. 2, erysipelas 20, mening. epid. 60, diphtheria 584, pertussis 243, scarlatina 151, morbilli 423, trachoma 254, tuberculosis 698, lyssa 1, trichinosis 1, gonorrhoea 280, syphilis 61, scabies 652, varicella 15, odos ligos 95, influenza 25 ir raudonligė 2.

× **Vyr. Sveik. V-bos žinios apie užkrečiamąsias ligas 1943 m. balandžio mėn.:** typhus abdom. 69, paratyphus 12, dysentheria 2, typhus exanthem. 63, enterocol. inf. 3, sepsis puerper. 3, erysipelas 18, encephal. epid. 2, mening. epid. 49, diphtheria 454, pertussis 156, scarlatina 97, mor-

billi 236, trachoma 210, tuberculosis 637, tetanus 2, malaria 1, gonorrhoea 254, syphilis 47, scabies 671, parotitis epidem. 13, varicella 10, odos ligos 95, influenza 10, raudonligė 1 ir icterus infectiosus 1.

× **Vyr. Sveik. V-bos žinios apie užkrečiamąsias ligas 1943 m. gegužės mėn.:** typhus abdom. 43, paratyphus 11, typhus exanthem. 83, enterocol. inf. 4, sepsis puerper. 2, erysipelas 23, encephal. epid. 4, mening. epidem. 85, diphtheria 528, pertussis 272, scarlatina 124, morbilli 275, trachoma 187, tuberculosis 698, malaria 1, gonorrhoea 254, syphilis 773, scabies 526, parotitis epid. 14, varicella 11, odos ligos 113, poliomyel. epid. 1, influenza 7, raudonligė 5 ir icterus infect. 2.

Vyr. Sveik. V-bos žinios apie užkrečiamąsias ligas 1943 m. birželio mėn.: typhus abdom. 74, paratyphus 4, typhus exanthem. 35, enteroc. inf. 10, erysipelas 34, mening. epid. 65, diphther. 616, pertussis 317, scarlat. 159, morbilli 150, trachoma 364, tubercul. 811, lyssa 2, tetanus 1, malaria 1, gonorrh. 280, syphilis 100, scabies 411, parotitis epid. 6, varicella 16, influenz. 7, raudonlige 1, icterus inf. 1.

Vyr. Sveik. V-bos žinios apie užkrečiamąsias ligas 1943 m. liepos mėn.: typhus abdom. 119, paratyphus 17, dysentheria 1, typhus exanth. 22, entecol. inf. 2, variola vera 1, sepsis puerp. 1, erysipelas 28, mening. epid. 49, diphtheria 775, pertussis 467, scarlat. 117, morbilli 95, trachoma 217, tubercul. 664, gonorrh. 295, syphilis 76, scabies 409, parot. epid. 1, varicella 11, influenza 14, raudonlige 4.

× **Natūralus gyventojų judėjimas Kaune.** Kauno m. Savivaldybės Civilinės Metrikacijos Biure š. m. birželio mėn. įregistruota 302 gimimo, 67 santuokos ir 152 mirimo aktai.

× **Sveikatos Valdybos Naujamiesčio, Senamiesčio, Žaliakalnio ir Šančių ambulatorijas Kaune** š. m. birželio mėn. aplankė 35.277 ligoniai: 502 ligoniai patikrinti konsultacijos sveikatos tikrinimo komisijos, 8 — nėštumo nutraukimo komisijoje, fizioterapijos kabinetuose atlikti 4.559 švitinimai, rentgenokabinetuose padaryta 1.410 peršvietimų ir nuotraukų, laboratorijose padarytos 4.538 analizės, vaistinėse atleista 2.358 receptų, sergantiems išduota 4.570 nedarbingumo lapelių, namuose aplankyta 479 ligoniai, sanitarinė inspekcija atliko 1.900 apžiūrėjimų ir davė 864 įspėjimus, teismo ekspertizė atliko 12 lavonų apžiūrėjimų ir sekcijų.

× **Atsargiai vartoti bobausius.**

Bobausiai žinomi, kaip ankstybi valgomi grybai. Dažniausiai jie randami miškuose jau gegužės mėn. pabaigoje ar birželio mėn. pradžioje; tačiau kaikurios bobausių rūšys auga visą vasarą iki pat rudens.

Šeimininkės, ruošdamos bobausius maistui, turi griebtis ypatingų atsargumo priemonių, kad juose esanti didesniu ar mažesniu kiekiu helvelinė rūgštis, kuri yra stiprus nuodas, galis kartais mirtinai užnuodyti žmogų, iš bobausių būtų pašalinta. Tam tikslui prieš vartojami maistui bobausiai gerokai pavirintini vandenyje; paskui vandenį nusunkus, bobausiai dar kartą perplaunami šiltu ar karštu vandeniu. Taip paruošti bobausiai yra netekę nuodingos helvelinės rūgšties, kuri ištirpsta vandenyje ir su vandeniu pašalinama iš bobausių, ir jie tuomet jau drąsiai galima vartoti maistui.

Džiovinti bobausiai netenka daug helvelinės rūgšties ir pasidaro mažiau nuodingi, bet vis dėlto ir jie atsargumo dėliai patartina, prieš gaminant iš jų patiekalus, pirma gerokai apvirinti.

Bobausių nuodai veikia ne tik žmones, bet ir naminių gyvulių organizmą, todėl nei žalių bobausių, nei jų sunkos negalima maišyti į gyvulių ėdalą.

Mediciniškasis sąmojis.

× Morfėjaus glėbyje.

Prof. Virchow savo paskaitose mėgdavo studentams pasakoti įvairių medicinišku terminų kilmę, o per egzaminus kartais tų dalykų paklausdavo. Kartą jis vieną studentą paklausė morfio žodžio kilmės, tačiau studentas nežinojo.

Virchow, būdamas tą dieną gerai nusiteikęs, panorėjo studentui padėti, todėl aiškiai primindamas senovės graikų mitologinį miego ir sapnų dievą Morfėjų, dar paklausė:

— Na, mano mielas drauge, juk man tikrai gali pasakyti, kieno glėbyje ramiai ir laimingai šią naktį miegosi, kai būsi išlaikęs egzaminą?

Jaunuolis smarkiai parausdo ir sumišęs pasakė:

— Bet, pone profesoriau, ar būtinai reikia tai pasakyti?..

× Vienintelė vieta skiepijimams.

— Ar padaryti tamstai skiepijimus ant rankos? — klausia gydytojas šokėją.

— Jokiu būdu! — pasipiktinusi sušuko jauna artistė. — Pagalvokite apie mano kostiumą, kuriame aš šoku. Tamsta turi įskiepyti man tokioje vietoje, kad jo nebūtų galima matyti.

— Him... — sako gydytojas truputį pagalvojęs, — tuo būdu paprasčiausia bus praryti vakcina.

× Jokio nuostolio.

Svečias: — Nuostabi tauta tie kiniečiai! Pamanykite tik, ten dantų gydytojas įkiša ranką į burną ir dantis visai paprastai su pirštais ištraukia.

Mažoji Marytė: — Tai kas čia nuostabaus. Mano mama kiekvieną vakarą taip daro. Nereikia nei dantų gydytojo. Ir iš ryto be gydytojo vėl įsideda.

× Po šeimyninės scenos.

— Susimildamas, p. gydytojau! Kuo greičiausiai atvažiuok. Man vyras padarė sceną.

— Telefone balsas: — Argi tam jums reikalingas gydytojas?

— Ne, mano vyras visas kraujuose paplūdęs.

× Gydytojo kabinete.

— Pone gydytojau, prašau mane apžiūrėti, nes aš šiek tiek negaluoju.

— Gerai, mielu noru. Prašau nusivilkti švarką.

— Bet, p. gydytojau, apžiūrėkite mane, o ne švarką.

× Sergąs užveizda.

— Jūsų užveizda išvažiavo į kurortą? Kažkodėl jis taip dažnai serga?

— Jis pas mus labai rūpestingas. Už visus bendradarbius serga, — na ir reikia nuolatos važiuoti gydytis.

0.40

P Gp 5
1943. 7/9
LIETUVOS NACIONALINĖ
MARTYNO MAŽVYDO BIBLIOTEKA

Didžiai gerbiamieji kolegos!

„Liet. Medicinos“ 1943 m. 5—6 num. viršelio 4-me puslapyje yra įdėtas skelbimas, kad ir šiais metais **„Liet. Medicinos“ 11—12 numeris bus skirtas tuberkuliozės problemoms nagrinėti.**

Šituo skelbimu visų medicinos specialybių gydytojai yra kviečiami bendradarbiauti leidžiant aukščiau minėtą „Liet. Medicinos“ tuberkuliozinį numerį — vieni rašydami originalius, tuberkuliozę liečiančius, straipsnius, kiti ruošdami referatus ir klinikos bei praktikos patyrimus iš tuberkuliozės srities.

Dabar papildomai pranešama, kad „Liet. Medicinos“ 1943 m. 11—12 tuberkulioziniam numeriui skiriamai **medžiagai pristatyti paskutinis terminas pailgintas ligi šių 1943 metų gruodžio mėn. 1 d.**

Didžiai Gerbiamieji Kolegos, ruošiąsi bendradarbiauti „Liet. Medicinos“ 1943 m. 11—12-me tuberkulioziniame numeryje, prašomi kuoskubiausiai pranešti „Liet. Medicinos“ Redakcijai (Kaunas, Mickevičiaus g. 11a, bt. 4; tel. 2-15-07) savo ruošiamo **darbo antraštę ir jo apytikrį dydį** („Liet. Medicinos“ formato puslapiais), **taippat ir apytikrį laiką, kada tasai darbas galės būti atsiųstas „L. Med.“ Redakcijai.**

„Liet. Medicinos“ Redakcija.

„LIET. MEDICINOS“ ŽURNALUI PALAIKYTI AUKOS:

Gyd. V. Liorentas paaukavo..... 30 markių.

„VYR. SVEIKATOS VALDYBOS ŽINIŲ“ 5 Nr.

šių 1943 m. spalių mėn. pradžioje išėjo ir tučtuojau išsiuntinėtas visiems „Liet. Medicinos“ ėmėjams, kaip priedas prie „Liet. Medicinos“ 1943 m. 5—6 nr. (viršelyje klaidingai buvo pažymėta: „Priedas prie „Liet. Medicinos“ 1943 m. 7—9 nr.).

Sp. „Varpas“, Kaunas, Gedimino g. 38.